

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 30 MARS 1913.

HUFVUDREDAKTOR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTOR: ERNST HOGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

EN FÜRSTLIG SILVERBRÖLLOPSFEST.

EN 15 DENNES FIRADE PRINS OSCAR OCH prinsessan Ebba Bernadotte sitt silverbröllop i sitt hem i Stockholm. Minnesdagen har gifvit anledning till att åter erinra om en tilldragelse, som för 25 år sedan lifligt intresserade hela Sverige: prins Oscars romantiska giftermål med drottning Sophias hoffröken Ebba Munck. Ärligheten och modet i den unge prinsens handling kunde icke annat än väcka allmänna sympatier, men många välment farhåga för framtiden åtföljde välgångsönsknin-garna. Ett lyckligt äktenskap och ett långt fridfullt lif ha för länge sedan gifvit svar på alla sådana frågor, och kvar står kanske endast undran öfver att de två unga hade mod att se öfver ögonblickets svårigheter och offer och lita på framtiden. Efter bröllopet i Bornemouth flyttade prinsparet till Karlskrona, men är sedan 20 år tillbaka Stockholmsbor. Deras hem är en stor, gediget inredd villa i Östermalms gamla villakvarter. I hemmet ha vuxit upp fem barn, hvilka å vår bild stå samlade

kring föräldrarna. Vi se från vänster till höger Elsa, som ännu går i skolan, Maria, den äldsta, som är Sofia-syster, Carl, underlöjtnant vid kavalleriet, Folke, den yngste, samt Sofie. De unga grefvarna och grefvinnorna af Visborg sägas bilda en hurtig och glad syskonkrets i ett hem, där religiositeten icke vill döda ungdomsglädjen. Silfverbröllopsparet kunde å sin höglidsdag glädja sig åt många sympatibevis. Ett flertal medlemmar af den kungliga familjen uppvaktade personligen och öfverlämnade en praktfull bordsuppsats i drifvet förgylldt silver med de kungliga gifvarnes namn ingraverade. Från danska och norska kungahusen ingingo också lyckönskningar. De religiösa sammanslutningar, inom hvilka prinsparet verkat, voro äfven talrikt företrädade bland gratulanterna. Vår bild är tagen af fotograf Oscar Ellqvist på själfva silverbröllopsdagen och framställer prinsen och prinsessan Bernadotte i deras salong, omgifna af barn och all hyllningens blomma.

Lefnadskonst.

ALLA SOKA LYCKAN, MEN FA finna den, kanske beroende på, att de ej förstå konsten att lefva lifvet rätt. De begripa ej, att den konsten måste läras liksom hvarje annan, och att målet ej vinnes utan egen sträfvan. Människor äro i allmänhet snara att skylla på andra för sina motgångar och lidanden och glömma alldeles att de oftast själfva bära skulden. En stor del mänskliga lidanden ha nämligen sin rot i försyndelser mot naturen, hvilka i många fall genom uppmärksamhet och god vilja kunna undvikas. Äfven om detta ej alltid skulle lyckas, kunna åtminstone följderna af begångna fel mildras.

Människan är en innerlig förening af kropp och själ, och den ena återverkar ständigt på den andra. För jordisk lycka gäller det att hålla båda friska. Kroppslig och själslig hälsa är af sådan betydelse för hela vår varelse, att enhvar borde sträfva efter den som efter en skatt. Den ger styrka och mod och fyller sinnet med känslan af lifskraft.

Vi sade nyss, att försyndelser mot naturen ha lidande i följd, och vi vilja här ytterligare framhålla, att endast i lydnad mot naturens bud hälsan kan bevaras. Instinktivt känna vi hvad vi behöfva, och det gäller att följa den manande rösten. Känslan af hunger, först, köld, värme, trötthet, sömnhet o. s. v. — hvad är detta annat än naturens maning att fylla ett nödvändigt behof? Lyssnar man ej här utan gör våld på naturen, hämnar det sig alltid. Mången har med en bruten hälsa fått sona sin olydnad.

Hur ofta händer ej, att hungerkänslan för tillfället mutas med sötsaker eller tobak. Upprepas detta ofta kommer matsmältningsmaskineriet, som eljes arbetar regelbundet och ordentligt, sluttigen i olag. Samma följd blir om mat och dryck ej användas mot hunger och först utan till frässeri.

Fåfänga och modedårskar göra, att man hellre fryser i för tunna kläder eller blir öfverhettad i för varma, än att uppresas mot modets påbud, äfven om detta går stick i stäf mot kroppens naturliga instinkt. Vi påminna blott om det minimum af underkläder mången består sig i vinterkölden och å andra sidan pälsboorna i strålande högsommar.

Ett ofvafvisligt behof för människan är också andningen. Men den får ej ske så knapphändig, att kväfning nätt och jämnt undvikas. Detta är fara värdt för mer än en, som så pressar in sina lungor, att andhämtningen blir en onaturlig flämtning, fiktals afbruten af en med möda frampinad djupare in- och utandning, hvartill naturen instinktmässigt iingar organen. Allt, som hindrar en lugn, djup andhämtning, skadar kroppen. Det är ej nog att andas blott med öfre delen af lungorna. Hela apparaten måste vara i verksamhet för att blodet genom inandningen må få tillräckligt af det för kroppens näring nödvändiga syret och för att det genom utandningen kan befrias från affallsprodukten, kolsyra. Det sistnämnda är lika viktigt som upptagandet af syre.

Vi vilja här i förbigående ge en liten vink om hur en djup inandning bäst befordras. Detta sker med lätthet genom att först utan-

Den mördade konung Georg af Grekland.

Tronskiftet i Grekland.

LOTTL NAGRA FA AR HA FORflutit sedan det senaste konungamordet, då konungen af Portugal nedsköts med sin äldste son, och nu har samma öde drabbat konung Georg af Grekland. Han sköts under en promenad i Saloniki af-lonen den 18 mars och afled efter en timme.

I femtio år har konung Georg, Kristian IX:s andre son, regerat öfver ett intill den senaste tiden splittrad och försvagadt rike, som ofta låtit konungafamiljen umgälla sina olyckor. Det gick till och med så långt för någon tid sedan, att kronprins Konstantin, den nuvarande konungen, ströks tillika med sina bröder ur arméns rullor. Kung Georg fick dock före sin död se landet resa sig under konseljpresidenten Venizelos ledning och fick upplefva den grekiska arméns seg-rar i Balkankriget.

Konung Konstantin, som nu bestiger tronen, är en soldatkonung och har under det senaste kriget förvärfvat sig lagrar, som för första gången gjort honom populär inom landet. Hans drottning, Sofia, kejsar Wilhelm's syster, har i sin egenskap af tyska varit sedd med misstroende af sitt folk och därför på senare år föga vistats i Grekland. Konungaparet har tre barn, af hvilka kronprinsen Georg är en ung man på 23 år.

Konung Konstantin. Drottning Sofia.

För Idun af HANNA KAMKE.

das all luft ur lungorna, då man ofrivilligt tvingas att andas in riktigt djupt. Af fördel är också att låta ut- och inandningen ske rytmiskt i små satser, ungefär fyra till antalet. Efter inandningen göres en liten paus, under hvilken luften kvarhålls, hvarefter utandning sker.

Oändligt mycket syndas också mot den naturliga trötthetskänslan, en maning, att kroppen för ögonblicket behöfver hvila från ett arbete. Underlåter man att lyda den vinken, kanske i känslan af att viljan förmår besegra tröttheten, kan man möjligen för tillfället alldeles glömma den, men upprepas detta våldförande på en naturlig instinkt ofta, blir kroppen svag och nervös.

Arbete och hvila måste växla, ej blott för hälsans skull, utan äfven för själfva arbetets. En öfveranstängd människa kan aldrig nå samma goda arbetsresultat som en utvilad. Den hvila från arbetet vi mena behöfver ej ovillkorligen vara sysslolöshet. Det är hvila redan att byta ut en slags sysselsättning mot en annan. Kroppsarbete kan aflösas af själsarbete och tvärtom.

Natten är oss gifven till absolut hvila, till sömn. För att verkligen få den hvila vi behöfva, är det nödvändigt att vid sängdags hvarken tänka på den förflutna dagens sträfvan eller hvad den kommande kan bära i sitt sköte. Hvar dag har sin egen plåga, och det är dåraktigt att oroa sig i förväg. "Det är morgondagens börda, som bryter ryggen af oss i dag."

Till naturliga instinkter, hvilkas åtlydande bevara hälsan, hör också renligheten. Den verkar uppfriskande på kropp och själ, och där den försummas, kan ingen sann lifsglädje slå rot. Hur kan en människa känna sig nöjd, när hon vänder sig bort från naturen? Rena, öppna porer, ren luft äro lifsbehof för en hvar. Håller man på detta, blir den naturliga följden, att renligheten sträcker sig till hela omgifningen, hälsobringande, lyckliggörande.

Ehuru det således är vår plikt att naturligt vårda kroppen, och lekamlig hälsa är af största betydelse äfven för den själiska, är detta dock ej tillfyllestgörande för själens utveckling och människans lyckobehof. Tanken på kroppens hälsa får ej så uteslutande lägga beslag på oss, att det andliga försummas. Det finns personer, som så ängsligt ge akt på sin kropp och dess funktioner, att de mista intresset för allt högre lif. Men på samma gång de mena sig göra allt för att bevara hälsan, skada de den i stället. För kroppen glömma de dess oskiljaktige följeslagare och herre, själen.

Själen skall behärska kroppen, ej tvärtom. Man kan småningom träna kroppen, så att han lyder viljans bud. Detta går lättare om man söker införa regelbundenhet i sitt lif, hvilken sluttigen blir en vana. Har vana en gång fått insteg behöfs ingen kraftansträngning att fullfölja den. Den arbetar nästan automatiskt. Men för att viljan skall kunna föra oss rätt måste vi känna det rätta. Det är därför nödvändigt, att förstänudet utvecklas, nödig kunskap förvärfvas att viljan sedan styres af det man lärt sig.

Men för att häri lyckas fordras ännu en annan kunskap, själfkännedom. Det gäller

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktikupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 8.—
Halft år.....	3.50	Halft år.....	4.25
Kvartal.....	1.75	Kvartal.....	2.25
Lösn:r.....	0.12	Lösn:r.....	0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser debiteras 30 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
30 öre å textside.	
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	

framför allt att lära känna sig själf. Hvar människa har sin egen individualitet och blir ej lycklig, om hon ej får utvecklas och lefva i öfverensstämmelse med den. Nödvändigt är därför att ta reda på sin natur, sina böjelser och anlag. Ingen människa är lik den andra, och ingen kan helt fylla en annans plats. Hvar och en har fått sitt värf i lifvet och är en nödvändig kugge i det stora maskineriet. Detta medvetande bör väcka glädje och lifslust i sinnet. Det finns ingen, hur obetydlig hon än är, som ej behöfs för det stora hela.

Besinnar man detta, blir man ej blott glad utan äfven ödmjuk. Man är ju blott en liten del bland andra delar, som verka för samma mål. I den känslan glömmar man att klandra och döma och att se ned på sin nästa, som fått en annan, kanske ej mindre viktig, fastän till synes ringare uppgift.

Kritik mot nästan beror ofta på bristande kunskap om förhållandena. "Ingen vet, hvar skon klämmer, mer än den som bär den". Hur kan man då våga komma med sina opåkallade råd, sin inbillade visdom, när man ändå svärfvar i okunnighet om den inre orsaken till en handling och omöjligt kan veta, hur en sak bör ställas för att lämpa sig bäst för just den individen.

Förhållandet människor emellan skulle bli bra mycket bättre, om en hvar finge sköta sig själf. Vi ha sannerligen så mycket att sopa för egen dörr, att hvarken tid eller krafter räcka till att styra både för sig själf och andra. Bjuder man till att själf lefva mönstergillt, har man mer än nog att göra och hinner ej vända blicken till nästens misstag.

Mycken ofrid och tråkighet har sitt upphof också i människans benägenhet att i s. k. god mening på ett eller annat sätt ingripa i andras lif. Hur ofta hör man ej utropet: "och jag som menade så väl", när ett sådant ingripande gått rakt emot beräkning. Männskor, som vilja glädja och hjälpa andra, utgå därvid vanligen från sin egen natur och sin egen smak och betänka ej, att det kanske behöfs något helt annat för att tillfredsställa den andre. Man skulle bespara sig mycken besvikelse, om man kunde lära sig att vid sådana tillfällen se bort från sig själf och ha blott den andres natur för ögonen.

Vi framhöllo nyss nödvändigheten af att lära känna sig själf, sina anlag och böjelser. För att kunna inta den plats i lifvet till hvilken man på grund af sin begåfning är lämpad, är det emellertid ej blott nödvändigt att känna anlagen utan att också utveckla dem. Detta sker genom förvärfvandet af kunskaper, som kunna tillämpas i en passande verksamhet.

I barndomen och den första ungdomen ligger uppfostran ej i vår egen hand, men så snart som möjligt bör själfuppfostran taga vid. Att det håll, där intresset ligger, bör man vända sig samt söka göra det bästa möjliga af anlagen. Ingen normal människa är så obegåfvad, att hon icke med en lämplig utveckling kan göra nytta. En sak bör man dock hålla fast vid, nämligen att hvarje kunskap vi förvärfva bör vara användbar för lifvet. Döda teorier äro ej till nytta eller glädje för någon, äfven om de äro aldrig så lärda. Hvad hjälper det oss, om vi äga en massa vetande och ej kunna omsätta det i lefvande lifvet? Det är omöjligt för en människa att skaffa sig grundliga kunskaper på alla områden, därför bör hon inskränka grundligheten till det fält där hennes arbete ligger, men för öfrigt gå med

UPPBROTT.

JAG SITTER BLAND SKAMTANDE

vänner,

dagen är solig och blå.

Allt är som förr, men jag känner mig liksom en främling ändå.

Jag kan det icke förklara, allting ju är som förut.

Jag vet så bergsäkert bara att nu är min ungdom slut.

Fjärran som genom en dimma vännernas stöj jag hör.

I denna soliga timma sitter jag utanför.

Högt sorlar brödraringen med hattarna käckt på sned. Det skämtas och stormas, och ingen anar att jag ej är med.

De tala med främmande tunga, ej jag dem längre förstår, jag som var en af de unga och jublade med dem i går.

Solskenet lindrar och bränner, dagen är söndagsblå. Allt är som förr, men jag känner att det är hvardag ändå.

Jag känner att ungdomsfesten för mig är slocknad och slut. Jag varit den gladaste gästen, och därför skall först jag gå ut.

Jag går från den molnlösa våren, mig väntar en plikt, en post. Nu nalkas mandomsåren med arbete, tystnad och frost.

ERIK LINDORM.

öppna sinnen och söka förstå lifvet omkring sig.

Hvar helst man är bör man öppna ögon och öron, begrunda hvad man sett och hört samt söka minnas det. På sådant sätt skaffar man erfarenhet, som blir till nytta och på samma gång gör lifvet rikare. Den, som rätt använder sina sinnen, bidrar att utveckla förståndet på ett bättre sätt än genom uteslutande bokstudier. Sundt förnuft är af större nytta än kunskaper utan förmåga att tillämpa dem.

Förstår man en sak, har man intresse af att arbeta för densamma. Utan intresse och verksamhet kan ingen människa bli lycklig. Det finns något, som heter skapareglädje, och den glädjen kan hvar och en förnimma, som med lif och lust ägnar sig åt ett arbete, vare sig det är praktiskt eller mera uteslutande intellektuellt. Strängt taget är hvarje arbete mer eller mindre intellektuellt, då det fordras ett visst mått intelligens till all verksamhet. En människa, som förstår den lycka arbetet skänker, blir både frisk och glad. Hon har ej tid eller lust att syssla med sjukliga, dystra fantasier.

Men för att ett verk skall ha framgång, bör man arbeta koncentreradt. Tanken får ej flyga hit och dit, utan bör vara riktad uteslutande på det man har för händer. Kunde man lära sig detta skulle man få bättre resultat och på samma gång vinna tid. Ett af de största hindren för koncentreradt arbete är pratet. De flesta kvinnor åtminstone påstå, att det går lika bra att arbeta under prat som under tystnad, men det påståendet faller på sin egen orimlighet. Det medges gärna, att pratet ofta är paradt med tanklöshet, men någon slags tanke bör väl ändå ligga till grund, och just den tanken drar uppmärksamheten från arbetet. Hvar på beror det eljes, att pratande människor alltid hinna mindre än de som arbeta koncentreradt, d. v. s. under tystnad? Ett koncentreradt arbete sker också lugnt och stilla. Jäkt och koncentration kunna ej förenas.

Mången skulle gärna vilja bli delaktig af den välsignelse arbetet skänker, men får den ej på grund af viljesvaghet. Han tillgriper en sysselsättning, men släpper den så snart motigheter uppstå eller en inbillad trötthetskänsla gör sig gällande. Motigheter äro till för att besegras, och under kampen växer kraften, trötthetskänslan är ofta ej annat än lojhet och håglöshet. Äfven om man i början snart nog tröttnar och känner sig håglös, bör man tvinga sin vilja och ständigt hugga i på nytt. "Kan ej" bör ofta öfversättas med "vill ej", ty det som vi verkligt vilja, kunna vi också. Allt sådant, som vårt hjärta ej verkligen står efter utan blott lamt önskar, kunna vi ej vinna, emedan viljekraften ej koncentreras på det vi åstunda, hvilket är nödvändigt för framgång.

Till en sann lefnadskonst hör vidare själf-tukt och själfbehärskning. Äfven här gäller det att studera sig själf, att ta reda på sina goda och dåliga egenskaper och att sedan hålla dem i tukt. Det är naturligtvis lättare att arbeta bort ett fel, som man känner, än om man lever i den falska föreställningen, att man ej äger ifrågavarande dåliga egenskap. Goda egenskaper kunna också bli till en fara, om de gå till öfverdrift. Man bör således först och främst studera sig själf, vidare göra klart för sig efter hvilket rättesnöre man vill inrätta sitt lif och sedan beslutsamt hålla fast vid hvad man funnit vara rätt.

Själfbehärskning förutsätter själens herra-

KLÄDNINGAR

till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder nerfäskade och oanvändbara klädning för kemisk tvätt och prässning till **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vändor Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.

Modernaste Finpappersbruk.

Idans textpapper tillverkas af Klippan.

Martina von Schwerin om Fredrika Bremer.

För Idun af Professor E. WRANGEL.

välde öfver kroppen. Det kan vara svårt nog att uppta striden med sina böjelser, och återfall komma nog, men tror man blott fast på den slutliga segern, skall den också vinnas. Det gäller att lifvet igenom bli sig själf frogen och att ständigt ånyo hålla framför sig det löfte man gifvit sig.

En sann lifsglädje kan ej finnas utan själföfvervinnelse. Just denna är vägen till lugn och frid. Den som kan behärska sig lefva i harmoni med sig själf och andra. I möjligaste mån bör man därför söka mildra öfverdrifterna i sitt lynne, så i glädje som sorg. När bedröfvelse och sjukdom komma, skall man bära det med lugn och sans i fast förtröstan till en högre makt, när ens egna krafter svikta, och ej beklaga sig. Andras medlidande afhjälper ej det onda utan låter det ej sällan kännas än tyngre. Sin sorg skall man själf bära och söka bryta dess udd genom att tvinga tanken i en annan riktning. Ett af de bästa medlen är arbete och återigen arbete.

Men det finns ännu en annan väg att öfvervinna sin egen bedröfvelse, och det är att vända sin blick utåt, till andras glädje och sorg. I samma mån man glömmet sig själf och visar deltagande för mänskligheten, ljusnar det i sinnet. Först när vi lärt oss att låta det egna jaget uppgå i det helas idé, ha vi nått den själföfvervinnelse, som har den sanna lifsglädjen i följ. Men dit komma vi svårligen enbart med viljans hjälp. Här fordras något annat, den religiösa känslan, som lyfter jaget på ett högre plan, där den naturliga egoismen får vika för själfuppförande kärlek till mänskligheten. I denna kärlek bor godhet, vars sträfvan är andras lycka, och glädje, i känslan af att vara till gagn. Med glädje skall man öfva godhet. "God och glad skall mänskan vara", säger Viktor Rydberg, och säkert växer vår egen lycka i samma mån vi med glädligt sinne göra det goda.

Ärade kvartalsprenumeranter

erinras om nödvändigheten af att i god tid förnya kvartalsprenumerationen, så att ej afbrott i expeditionen må uppstå. Under aprilkvartalet utger Idun en intressant specialpublikation, nämligen

Ett Carl Larsson-nummer,

som skall utgöra en hyllning till den frejdade konstnären med anledning af att han i maj månad fyller 60 år. Numret blir

betydligt utvidgat och rikt illustrerad

samt försedt med intressanta litterära bidrag af ett antal af våra allra främsta författare, konstnärer och konsthistorici, såsom August Brunius, John Kruse, Carl G. Laurin, Thorsten Laurin, Georg Norden-svan, Georg Pauli, Axel Romdahl m. fl.

Af numrets rikhaltiga innehåll vilja vi särskildt framhålla en enquête, som under rubriken

Hela Sverige gratulerar

ger korta, intressanta uttalanden om "födelsedagsbarnet" från ett antal af vårt lands främsta kulturpersonligheter; vidare må nämnas åtskilliga bidrag i skämtsamt form, hvilka skänka intima inblickar i Sundbornslifvet. Allt som allt blir denna vår högtidspublikation af sådan art, att den kommer att väcka intresse öfverallt, där Carl Larssons namn och gärning hållas kära.

(Forts. o. slut.)
 R DET ICKE VIDRIGT ATT LÄSA, huru hon, under bön till Gud, beslutar att systemens hjärta skall blöda, därför att blodbad stärker. Tvingar hon henne icke att begå synd?

Och detta mordiska beslut utför hon sedermera utan pröfning, utan ringaste aktning för en högre morals fordringar och utan medömkan för det stackars offret, som på en annan sida är lika sanningslöst tecknad. Jag gillar ej heller den slags handfallenhet, hvarmed hon i den senare delen släpper af den stilla Clara, som i den föregående gjort för mycket anspråk på hennes uppmärksamhet för att man icke häruti ser ett tekniskt fel. Känner ni någon större fuskare i tänkande än professor A., som, utan vördnad eller undseende för sin lidande vän, försöker att i själfva dödsstunden rubba hennes lugnande tro? Nej, min goda, vilseförda Fredrika, hvarken han eller din Edla göra några proselyter, fastän de bekänna sig till stridiga läror: de sakna bägge därtill andans kraft — naturlig och estetisk sanning.

Hvad som däremot är hänförande vackert och hvaruti Husrådinnans omiskännliga talang seg-rande uppenbarar sig, är målningen på julen och Nina i barnsäng och likkistan. Där igenkännes hon som fordom, där begagnar hon de färger hon till faddegåfva undfått — icke de hon mödosamt hopsamlat och som skugga och förtaga de föras bländande sken. Den humoristiska anstrykningen af boken synes mig som vanligt till det mesta lyckad. Framför allt den stora öfversten, som utsägligt roar mig. Däremot icke fröken Gretas dans i nattmössan, ej en gång burleskt sannolik.

Men nu kan ni hafva nog af min granskning. Uppriktigt sagdt hoppas jag mycket af den ni bereder åt den älskvärda dissidenten. Må hon däraf styrkas mot den kvinnliga receptiviteten, vårt släktes intellektuella arfsynd; må hon icke vetgirigt sluka mera lärdom än hvad hon kan smälta och vi, hennes tillgifna, fördraga! — Ains! soit ill! —

Fru Martina gör också anmärkningar i detalj och pekar på mängden liten "fräkna på sånggudinnans fordom lefnadsfriska och blygsamma anlete". Hon läser för andra gången Nina, men alltjämt med samma beklämmande känsla som förut. När hon samma år omläser den gamle engelske författaren Richardsons familjeromaner — egentligen de första af denna genre — utbrister hon:

"Huru mycket skulle ej vår lilla Nina vunnit, om hon vuxit upp under den Richardsonska skolans aga! En annan, jag fruktar skolfux, har tvifvelsutän haft ett märkbart inflytande på den älskvärda författarinnans senare arbetstid. Man har berättat mig, att hon i Kristianstad slutit ett förtroligt vänskapsband med en präst därstädes, rektor Böklin, som säges vara en man med klart hufvud och stränga kunskaper. Jag känner honom ej och har aldrig hört honom omtalas förrän såsom vän och ledare af Fredrika. Jag misstänker honom för pedanteri." (25 febr. 1836.)

"Då jag första gången hörde omtalas denne Böklin såsom Fredrikas rådgifvare, anade jag genast oråd, ty jag känner dessa lärdomsmumiers stenartade natur, deras obekantskap med människor och deras djupa förakt för hvarje annat slags vett utom bokvett. Martina har läst en prospectus till söndagsskolan af denne man, och säger sig däri hafva funnit mycken likhet med Edlas hemmilier. Fredrika var dessutom under sista tiden af sitt vistande i Skåne välgörande sysselsatt med

den döende grefvinnan Wrangel, hvilken hon enligt sägen beflitade sig med att omvända, och lär lyckats däri. Och detta må intet välmenande sinne förtänka henne, men tvifvelsutän spåras häruti grunden till den ifrande och något frångbröstade gudlighet, som utmärker samma tidens författarskap... Edlas fanatism är lika anstößlig som grefve Ludvigs plumpa och obehövade handlingssätt och professors fritänkeri... Mätte vår älskvärda Husrådinna gifva hela detta följ på båten, och återvända till sina friska och leende skapelser, hvarfull hon funnit mönster i sin egen rika och ädla själ, icke på pedanteriets skräpiga och dammiga bokhyllor! Läsom för att lefva i ordets högsta bemärkelse och lefvom sedermera för mycket, men framför allt för att lära skaffa en vän som ni!" (Till Brinkman den 6 mars 1836.)

"Uppriktigt sagdt förskräckes jag något litet för den älskvärds mångskrifveri, ty ovillkorligt betraktar hon blott värld och människor inom murarna af sin läskammare, och jag är af Rahels* tanke, det mången ibland våra likar kan dock vara värdt att bläddra i. Kan ni ej, som Martina säger, "på ridderligt vis" återföra henne till lifvets kämpalekar, i hvilka hennes klara och leende blickar förr funnit ära och välbehag? Få nu se om utsiktarna från det norska observatorium blifva enligare med natur och sanning än det skänkskas, hvaräst hon skådat luffert fantasmagori." (3 mars 1836.)

I denna sist uttalade förmodan och förhoppning fick fru Martina rätt. Den under flera år upprepade vistelsen i Norge hos den präktiga grefvinnan Sommerhielm bidrog tvifvelsutän att låta Fredrika Bremer komma öfver den visserligen i sig betydelsefulla kris, som hennes skånska vistelse inledt. Och hennes nya produktion bar spår däraf: den blef mera fullödig, mera "enlig med natur och sanning".

VII.

Grannarne, som utgafs till år 1837, hör till det allra bästa som flutit ur Fredrika Bremers penna. Jämte ramfigurerna, den unga doktorinnan Franciska Werner och doktor Lars Anders (hennes "björn") upptages inresset af den myndiga gestalten "ma chère mère", generalskan Mansfelt, änka efter Werners slyffader, vidare hennes förskjutne son Bruno, som efter åtskilliga äfventyr återkommer till hembygden jämte en mörkhyad tjänarinna Hagar, ytterligare styfsonen Jean Jaques och hans eleganta älskvärda fru Jane-Marie, så bland bipersonerna Werners kusin baron Stellan, och slutligen den ängliska Serena, som till sist blir den försonade Brunos maka. Romantiska äfventyr och känslolösa utrop och stämningar saknas icke heller här; men de tröttande utgjutelserna äro till större delen försvunna och — framför allt — de flesta personager äro hämtade ur det verkliga lifvet och på kornet träffade.

På Sireköpinge läste man boken med förtjusning. Ett rykte hade spridit sig, att författarinnans systrar funnit så mycket att invända mot manuskriptet att tryckningen upphört och allahanda rättelser och ändringar af "samliga syskon" företagits. Detta var ju,

* Den bekanta skönanden i Berlin under roman-tikens klangdagar Rahel Levin.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON

J. SIMON,
PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

K. ANDERSON

GRATIS

erhåller enhver vid rekvisition min rikt illustrerade praktkatalog med ringmått, guld- och silverpjeser illustrerade i värden till miljontals kronor.

KUNGL. HOFJUVELERARE.
JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

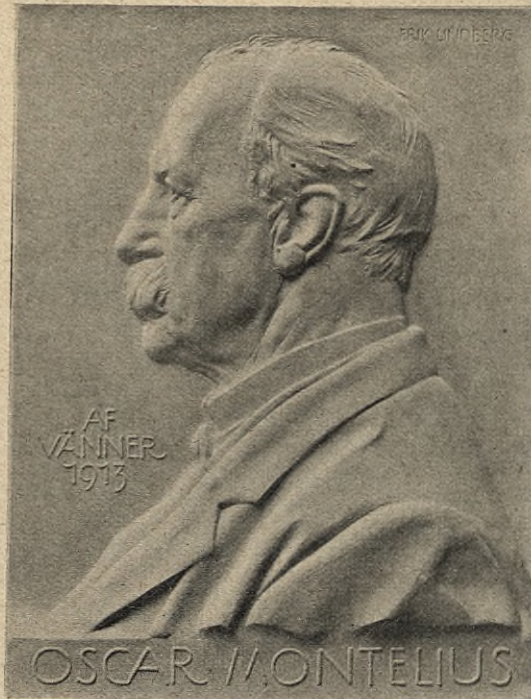
om icke aldeles grundlöst, dock mycket öfverdrifvet. Romanen ägde en stor naturlig sundhet, trots vissa osannolikheter; den visar "ett tillfrisknande från Nina", skref fröken Martina till Brinkman; nu går författarinnan icke mer på styllor, äfven om "en och annan stöld från Carl Moor" kunde anmärkas — hon fänkte här på Bruno, som har någon likhet med Schillers ädle röfvere. — Modern skref:

"Jag tror, bäste Brinkman, kunna med säkerhet lofva er att glädjas med mig åt Fredrikas pånyttfödelse uti Grannarne, hvaraf jag ännu blott känner första delen, som jag läst med innerlig och stor förnöjelse: utförligt vill jag icke tala därom innan jag läst den andra, men en af hennes älskligaste skapelser, en lifen doktorsfru, förtjusar mig genom sanning, renhet och allt hvad som gör Fredrikas snille så hänförande, när hon vill stanna vid de gränser naturen och det ädlaste hjärta för henne utstakat." (15 febr. 1837.)

'Äfven jag har ett par ord att yttra om Grannarne, hvilkas andra del ej så fullkomligt motsvarar mina förhoppningar vid bedömande af den första. Likväl får jag säga att öfverhufvud taget har det hela skänkt mig mycket nöje, och finner jag författarinnan hafva återvändt till rätta bruket af sina ovanliga och verkligt förtjusande snillegåfvor, ehuru hon här och där misstager sig om sättet att använda dem. Till en början är planen enkel tänkt och utan afvikelser utförd, hvad som ingalunda var fallet med Nina; och den lilla Franciska med sin man, må hon döpa dem till "björn", "markatta" eller hvad som helst, äro bägge så renhjärtade, lifvande och helgjutna, det de försona mig med mycket, förnämligast den väl groteska utrustningen af den gamla generalskan, hvilken såsom bild stöter mitt skönhetssinne, fastän hon som karaktärsteckning saknar hvarken förtjänst eller sanning. Hennes förhållande till sonen är starkt och hjärtgripande uppfattadt, och hvarje uppträde med honom snillrikt och märkligt skildradt. Jag har gråtit därvid som ett barn, då Nina med sin blekhet, sitt svärmeri och sin olyckliga kärlek aldrig förmått aflocka mig en enda tår. Mot sonen däremot är mycket att invända, och finner jag dess personlighet ännu mera misslyckad än den blinda Elisabeths i Familjen H*, hvilket fullligen bevisar det Fredrika saknar all förmåga att bespeja hjärtats och lidelsernas afgrunder med den abstraherande blick, som vet att söndra det poetiskt antagligt sköna från det moraliskt afskyvärda: för konstnären angeläget, om ej af deras för- eller beblandning skall uppstå den vedervärdiga och osanna afföda som "växer till och föröker sig" på den nyare romantikens vanfrenjude jord. Men hvarför skall äfven hon offra till dessa beläten.

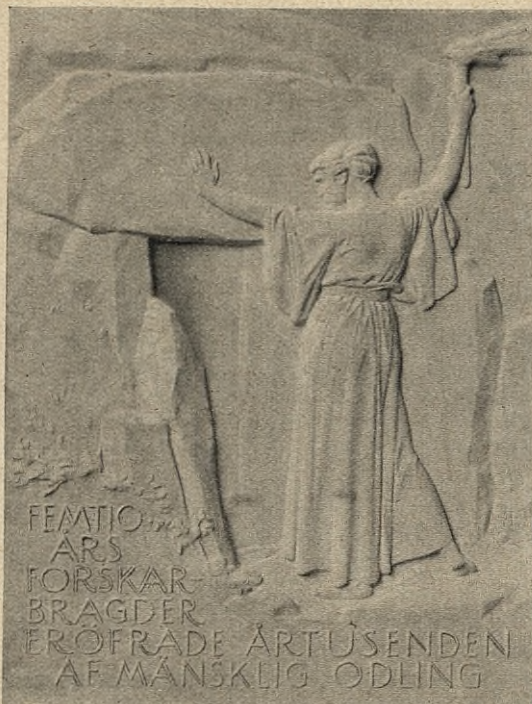
Sitt väsens kärna, blomman af sitt snille
Det ädla som hon fänkt, det goda som hon ville.

En inom sig, genom sinnelaget fridlös och af den moderliga förbannelsen brännmärkt yngling behöfver ingalunda sälja människor för att under sin omväxlande lefnads oroliga sträfvan erkänna oförmögenheten att någonsin nå detta "frid på jorden och människorna en god vilja", af gudomen uttaladt såsom högsta villkoret för möjlig lycksalighet och själens lugn. Episoden om Hagar önskade jag helt och hållet borta, ty dessa brunögda, svartmuskiga älskarinnor som komma med dolkar och förbannelser för att störa de blåögdas husfrid och sinnesro, blifva alltför talrika i den nymodiga romanväfnaden; och säkert är att de åtminstone icke tillhört våra svenska seder, där hvarje baron, som friar i närmaste granngård, vanligtvis börjar med att skicka bort (au risque de la reprendre ensuite) en dylik skön-

Forskaren hyllas.

MED ANLEDNING AF RIKSANTIKVARIEN professor Oscar Montelius' snart förestående afgang från hans uppdrag som högste vårdare af våra fornlämningar och statens historiska museum hade Vittethets-, historie- och antikvitetsakademien skärtorsdagen till hans ära anordnat en lysande fest på Grand Royal. Inledningstalet hölls af dr B. Salin, som gaf en återblick på den store forskarens gärning och framhöll hur han, trots hård kritik och mycket motstånd, banat vägen till seger för sin mening. Efter talet öfverlämnades till professor M. från vännen till honom och hans forskning en minnesgåfva, bestående af en af medaljgravör Erik Lindberg konstnärligt utförd plakett, som här återges i reproduktion. Plaketten öfverlämnades i guld. — Åtskilliga andra talare, såsom dr Th. Westrin, professor Gunnar Andersson, dr Carl Forsstrand, uppträdde därefter med anslående anföranden, för hvilket allt riksantikvariens frambar sitt varma tack.

het, ifall han varit lycklig nog att under ungarlivet hysa henne på sitt slott.

Serena kunde varit lika mild, lika välgörande, kristligt öfverseende och försonande för älskaren, om hon ej förbundit den rasandes sår och låtit smäda sig af henne — ehuru detta sista lilla uppträde framställer Fredrikas talang i sitt skönaste och prisvärdaste ljus; så ock från andra synpunkter kusin Stellans vistande hos Franciska, en träffande och behaglig sedemålning, för hvilken hvarje finkänslig kvinna bör ej allenast tacka, men älska den ädla författarinnan. I bland obetydligare bipersoner tycker jag svägerskan Jane-Marie vara särdeles väl lyckad; hon påminner om vår bortgångna vän, den heliga,* och alltför barnslig finner ni mig väl infet om jag tillstår det mina ögon tårades äfven här vid minnet af ungdomslivets obetydligaste gnabb och evigt försvunna fröjd." (26 febr. 1837.)

VIII.

Efter Grannarne utkommo (1839—1848) Hemmet, Strid och frid, En dagbok, I Dalarne och slutligen Syskonlif. Dessa romaner väckte ett mera blandadt intryck och ingen af dem fick samma beröm som Grannarne, hvilken betraktades som Fredrikas mästerverk.

"Ingifvelsen," skref fru Martina 1844 apro på En dagbok, "denna diktens och verklighetens lifsprincip, försvinner allt mera ur hennes senare arbeten, för att lämna rum åt moralens alldagligaste, af ingen bestridda sanningar och filosofiens svårfattligaste, af få begripna satser, tunga såsom stenar, af hvilka hon, en kringströende Pyrrha, förgäfvos väntar att bilda — människor". Det finnes en omisskännlig likhet mellan flere af dessa alster och den nyare engelska romanlitteraturen, där man iakttar "en predikosjuka och omvändelseifver som börjar med skoremnen och slutar vid strumpebandet". "Jag har, efter flere misslyckade försök att tråka igenom en och annan lunt, ändligen blifvit så kännspek på arten att ej en enda minut af min dyrbara tid bortspilles på such shallows tuff".

Men icke alla af Fredrikas senare skildringar stämplades af "missromanernas" brister. Efter läsningen af Strid och frid (1840, med norskt sceneri) skref Martina v. Schwerin:

"Har Brinkman läst de sista Teckningarna? Mig hafva de gjort ett sant och uppbyggligt nöje, ehuru jag är säker på att stora världens konstdomare få ett och annat att invända. Jag säger med flit uppbyggligt, ty jag känner mig aldrig bättre, renare, mera mänskligt förädlad än då jag slutat hennes älskliga skapelser, som vittna om stora gåfvor och en ädel själ."

Fem år senare fann den kritiska friherrinnan I Dalarne visa "ett återvändande till den ursprungliga enkelhet, den renhet i ingifvelse, språk, känslor och företeelser, som ljusat oss alla i hennes första arbeten". Här fann fru Martina särskildt beaktansvärd framställningen af "kvinnan, den förädlade, verksamma, nyttiga, med dygd och samhälle till det ytterst försontade kvinnan, tård af den i hjärtat inneboende lögnen", en teckning som visar både "känsla, natur och obestriddlig konstfärdighet". — "Naturbeskrifningarna äro öfverallt sköna och alla teckningar af dalfolkets lynne och seder väl valda och träffande."

Den personliga bekantskapen med Fredrika Bremer hade Martina von Schwerin icke fått göra i Skåne. Den ägde rum först

* Fru Marie Arfvedson, f. af Sandeberg.

Pellerins Växt-Margarin ..... **ersätter** .....
det finaste mejerismör.

hösten 1840 i Stockholm. Förmedlingen skedde icke genom Brinkman, utan genom Fredrikas kusin, grevinnan Agathe Wachtmeister, som också nu gjorde besök i hufvudstaden. I början af december kunde friherrinnan Martina meddela Brinkman att nu hade hon ändtligen letat upp hans goda väninna Fredrika, "som fullkomligt motsvarat min väntan och med hvilken jag kände mig andas bättre än jag på länge gjort".

Friherrinnan fick icke den glädjen att sammanföra sin dotter med Fredrika Bremer — dottern hade, till moderns oändliga sorg, lämnat detta jordiska ett och ett halft år före nämnda möte. Ensam fick friherrinnan också göra läsningen af de senare Bremerska arbetena och hade icke längre någon på nära håll att utbyta åsikter och stämningar med.

Fredrika Bremers senare sociala författarskap har Martina v. Schwerin måhända icke alltid med gillande kunnat följa: hon var ju en världsdam, som icke helt kunde slita sig ifrån det konventionella eller komma ut ur den traditionella uppfattningen t. ex. om kvinnans ställning i samhället. Men hon var dock äfven den skarpsinniga rannsakararen af sig själf och andra, sin egen och andra kvinnors belägenhet; och det framkom redan tidigt yttranden af beklagande om kvinnans lott och hennes bundenhet och osjälständighet. Man hör i hennes bref icke sällan som en suck öfver den fåfänga kampen mot lifslögnen, hvilken en förädlad och verksam kvinna kunde lära sig i det yttre fördraga, men med hvilken hon aldrig helt kunde i det inre försonas. Och att Fredrika Bremer på ett dylikt socialt område — ett annat än det egentligt skönlitterära — skulle kunna vinna sina vackraste lagrar, det anade ju Martina von Schwerin redan från början.

Hennes dotter hade mäktigt tilltalats af Fredrika Bremers författarskap, och det var nog detta som sporrade dottern att själf gripa pennan till små berättelser och skisser. Hennes "Småaker" ha också flera likheter med de första Teckningarna, ehuru man nog äfven där kan märka vissa själfständiga drag och hennes syfte till en del är mera direkt pedagogiskt. Med den stora folkupfostrande tanke, som låg till grund för Fredrika Bremers författarskap, måste den unga, till "själftänkare" uppvuxna fröken på Sireköpinge varmt sympatisera. Säkert skulle hon också ha med jubel hälsat den stora författarinnans sociala befrielseverk: en revolutionär som denna hade hon väl icke kunnat blifva, men hon synes till och med förr än Fredrika Bremer ha genomskådat samhällsbristerna, som kvinnorörelsen sedan afsåg att bota, och hon kände starkt behovet af en förändring, en förbättring just på detta område och i denna riktning. För visso skulle hon icke ha blifvit ovärdig att ställas bland de närmaste vid Fredrika Bremers sida.

Svenska konstnärinnors lotteri.

DEN LIFAKTIGA FÖRENINGEN Svenska konstnärinnor har redan under sin jämförelsevis korta lifstid hunnit uträtta ett godt arbete för sina medlemmars bästa. Så gjorde den stora utställningen för ett par år sedan mycket för att lära publiken värdera den kvinnliga insatsen i svensk konst. Och för hela kåren, men

särskildt för de yngre, för dem, som ännu ej slagit igenom, och dem som ha allt kämpa med svårigheter, blir en sådan förening ett stöd genom den respekt den skänker utåt och den sammanhållning den åstadkommer inåt.

Då föreningen nu anordnat ett stort konstlotteri med 5,000 lotter och 250 vinster, så fullföljer den härmed två syften, hvaraf det ena, det att åstadkomma en omsättning, som bör vara mycket välkommen, redan är uppnådt, det andra, att samla medel till föreningens verksamhet, vunnits, när lotterna blifvit slutsålda. Flera konstnärinnor ha nämligen skänkt så frikostigt till lotteriet, att detta blir en god affär för föreningen, trots det att vinsternas värde med öfver 10,000 kronor öfverstiger lotternas.

Vinstlistan upptar konstverk af de främsta kvinnliga konstnärerna, vi anteckna ett ståtligt fjordlandskap i olja af Idunpristagarinnan Charlotte Wahlström, taflor af Hildegard Thorell, Ida Schulzenheim, Julia Beck, Elisabeth Warling. Bland akvarellisterna märkas Offilia Adelborg, G. Jolin, Gerda Nordling, bland skulpturisterna Agnes Frumerie, Ruth Milles, Alice Nordin, Gerda Sprinchorn. Grafiken är företrädd af E. Béve, Elsa Björkman, Ingeborg Andreasen-Lindborg m. fl.

Lotter à 2 kr. stycket kunna rekvireras från landsorten hos Svenska konstnärinnors lotteri, Stureplan 2, Stockholm. I Stockholm finnas de till salu hos bok- och pappershandlare. Dragningen sker den sista april.

Ojämna tag och jämna...

DAPPA Å SÅ ELAK SA!" SADE DEN sjuariga Britta och hoppade upp i tant Elisabets knä.

"För dä ä han! För han smällde mig i går innan tant kom till oss."

Och fadern fick sig en onådig sidoblick där han saft midt emot fröken Elisabet i "skymningshörnet" i salongen. Elisabet vände sig mot Brittans far:

"Tillåter ni att jag ger er dotter en liten lektion med anledning af...?"

"Jag tackar er" —

Elisabet lade märke till det ansträngda uttrycket i hans ögon och ansiktslinjer.

"Hvad sade tant till pappa nu?" frågade Britta nyfiket.

"Tant talade franska med pappa," svarade Elisabet.

"Å — pappa, som ä så le... För dä ha nå'n sagt — men ja säger inte hvem," sade Britta med en förnumstig liten nick.

"Jaså, Britta — du fick smäll af din pappa i går," alluderade tant Elisabet.

"Ja-a, vet tant," sade Britta inställsamt, vädrande medhåll...

"Och pappa hade ett så'nt där hvasst ris — tant vet. Och det gjorde så ondt så! Och mamma sa att det va så orättvist så... För barnet har inte gjort någe ondt, sa mamma åt pappa..."

"Jaså — hade du inte varit stygg alls?"

"Nä-ä då! Jag bara sparkade ett par tag på gamla "lagårds-Lotta", som saft nere på köks-trappan. Och ja bara sa: fy, så ful du ä! Och så ondt dä luktar af dig! Dä luktar som ko. Då kom pappa och fick höra va ja sa. Ässå fick ja smäll!"

"Så-ä," sade tant Elisabet dröjande, "den gången va Britta en stygg flicka! Och den gången skulle Britta ha ris."

Britta såg stukad ut, men gaf ej tappt med

samma. "Men mamma sa att pappa va ond och — och — att dä va för dä han smällde mej..."

"Då sade nog mamma fel... Hon menade nog att pappa var ledsen... För pappa var inte alls ond, ser du Britta! Men han var ledsen för att hans lilla flicka var så stygg. Om barn få lite ris, när de äro stygga, så bli de snälla. Och pappa vill att du skall bli en riktigt snäll flicka, Britta. Därför fick du ris."

Britta såg skamsen och fundersam ut.

"Hvem har gifvit dig det vackra dockskåpet, som står uppe i barnkammaren?" fortsatte tant Elisabet.

"Dä ha pappa."

"Och alla dockor och möbler och leksaker?"

"De ha ja fått af mamma och farbror Petter och pappa."

"Än den näpna klänningen du har på dig?"

"O, den fick ja när pappa kom hem från Stockholm," och Brittans ögon lystes. "Tänk, han har köpt den hos Lejsas," tillade hon med talträng ifver.

Elisabet skrattade.

"Leja menar du. Och din lilla hvita kanin, som du leker med om dagarna — hvar har du fått den ifrån?"

"Den har pappa gett mej — — förstås!"

"Pappa har väl hissat dig 'upp i take' ibland, kan jag tro! Och då har du väl skrikat af förtjusning?"

"Ja-a då! Ja ha skrike så ja ha skrämt pappa... Han vardt så rädd, så han tappade mej i golfvet och sprang och gömde sej för mej... Ässå skrattade vi så vi orka inte leka mer. För jag hitta allt på'n."

"Brukar du hälsa på bruntarna nere i stallet nån gång?"

"Ja-a! Pappa och ja — förstås! Och tänk, ena brunten ha fått en söt liten fölunge — som ä riktigt hans... Den ä gul, vet tant. Och pappa, han satte mig på ryggen på lilla fölungen. Och vi hade så roligt så tant kan inte tro."

Britta slog ut med armarna och hasade sig ned från tant Elisabets knä.

"En sån rar, snäll pappa," sade Elisabet.

Britta var som omvänd.

Elisabet hviskade något i hennes öra.

"Säg det åt pappa, så blir han glad. Ser du — det är två stora tårar under pappas ögon... Stackars pappa! Gå och kyss honom!"

Och Britta flög fadern om halsen och kysste — Så kom det från ångerfulla barnalappar:

"Dä va Britta, som va stygg. Britta hade bara glömt att pappa va snällast jämt... Ska pappa förlåta mej nu? Lilla pappa — — lilla pappa —!" Och de lena knubbiga små händerna smekte öfver en sträf skuggbotten.

"Mitt enda, mitt älskade barn — mitt allt...!" Och han tryckte den spädmjuka barnkroppen hårdt intill sig.

— — —

"Spring nu ut och lek med Tusse!"

Och i väg bar det.

Elisabet saft vid flygeln och fantiserade.

"Fröken Elisabet!"

Hon vände sig om, reste sig och gick emot Brittans far.

"Tack," sade han med en skälfnings i rösten och grep om båda hennes händer — "tack!" — Och så gick han.

— — —

Elisabet återtog sin plats vid flygeln.

Tonmålningens dagar och skuggor skiftade minut för minut —

Den var som en hårdnackad brottning på godt och ondt... Dess smältande färgbrytningar bådo ett de profundis för en hemlös själ — bådo och bidde...

BARBRO.

IDUNS KOKBOK
AV
ELISABETH ÖSTMAN

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. — — — — —
På mindre än 2 år har den utgått i över 25,000 ex. — Pris: Kr. 5:50 inb.

Hushålls-
Små-
Kemisk-

TVÄTT

utföres omsorgsfullt i
Centralbadets Tvättinrättning,
9 **Holländaregatan 9.**
Rikstel. 2259. Allm. Tel. 6219.

En mansålder som svensk industriman.

C. F. Lundström nittio år.

GODSÄGAREN C. F. Lundström i Stockholm, grundläggaren och bäraren af många industrier, fyller den 2 april nittio år. Såsom skapare af den svenska tändsticksexporten, denna världsexport hvarmed Sverige trängt in i hemmen öfver hela världen, är han känd i vida kretsar, ehuru den generation,

som såg det hufvudsakliga af hans livsverk, redan är borta.

Godsägare Lundström, som föddes i Jönköping, har också där haft sitt egentliga arbete. Redan vid 21 års ålder grundlade han sin första fabrik, nämligen en verkstad för metallarbeten, och uppsatte i denna en ångmaskin — den första i Jönköping. Två år därefter öfvertog han Jönköpings tändsticksfabrik, som hans broder nyss förut grundat, och lyckades inleda förbindelser med England för export af tändstickor. Banbrytare å flera andra områden, skall han här dessutom endast nämnas som den som först började lingonexport från Sverige.

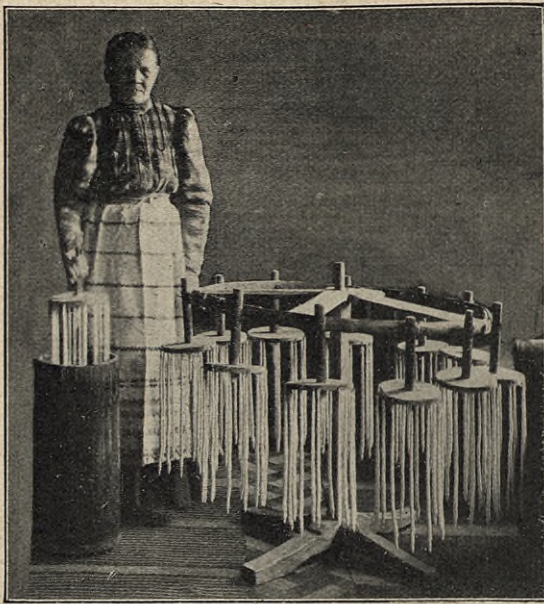
År 1863 flyttade han sin verksamhet till Stockholm, där han öfvertog Carlsviks fabriker och äfven ledde andra företag. Han deltog äfven flitigt i hufvudstadens kommunala arbete.

Så småningom lämnade han de företag, hvilkas ledare han var, och öfvergick från att vara industriman till landbrukare. Några år ägde han samtidigt 7 stora gårdar i Uppland, hvilka han skötte. Af dessa har han nu endast 4 kvar, bland dem hufvudgården Antuna, där han byggt sig en ställig manbyggnad. Om somrarna bor han där själf och har då gärna som en verklig patriark barnbarnen och deras barn omkring sig på de andra gårdarna. Men förhållandena äro äfven patriarkaliska i så måtto, att godsägaren Lundström å dessa gårdar äger en gammal trogen arbetarstam, som ägnat dem hela sitt livs arbetskraft.

— De som en gång komma till mig, vilja icke flytta, säger godsägaren själf och visar på den långa listan af namn, vid hvilka står: 36 år i tjänst, 29, 31, 27 o. s. v.

Om vintrarna bor godsägare Lundström i sin villa vid Karlavägen utåt Humlegården i närheten af sin måg, professor Carl Curman. Det är ett gammalt gediget hem med de ställiga rummen fyllda af konst saker och taflor, som ägaren samlat under sina många resor. Nittioåringen visar dem gärna själf för en besökare och gör uppmärksam på någon vacker detalj. Mest vistas han dock i sitt arbetsrum, där han icke har några konstverk, men däremot porträtt af barn, barnbarn och barnbarnsbarn, fotografier af sina gårdar samt inom glas och ram de många medaljer han eröfrat som industriman och landbrukare. Och öfver dörren hänger en reklamskylt från Jönköpings tändsticksfabrik, som helt stolt och svenskt har jordgloben som fabriksmärke.

Ljus

En utdöende hemslöjd.

N HEMSLOJD, SOM I DENNA ELEKTRICITETENS tidsålder håller på att glömmas bort, är ljusstöpningen. I våra farföräldrars tid var ljusställverknigen en lika absolut nödvändig förberedelse till den stora julhelgen som slakt, bak och rengöring. Ljus måste man ha. De bästa ljusen stöptes i form, de öfriga, som man tillverkade massvis för att ha som lyse i kök och stuga om hvardagskvällarna, gjordes på ett något lättvindigare sätt, hvarom mera här nedan.

Det var som sagdt mest till julen, som ljusfabrikationen inom hemmet bedrefs. Atskilligt skrock hörde i äldre tider samman med julljusen. Dess sken ansågs välsignelsebringande, och för troll och allsköns spökelse skyddade det som intet annat. Talgen tillvaratogs samvetsgrant för att vid behof användas som läkemedel.

Samuel Odman omtalar i "Ett prästhus i Småland", hurusom man julafton i prosten Wiesels hem vid läggdags släckte alla ljusen utom prostens och prostinnans — hvar och en hade annars sitt särskilda ljus den kvällen —, hvilka fingor brinna hela natten. Till förekommande af eldfara sattes de på bottnen af en tom kopparkittel. Dessa ljus fingor inte "snytas", d. v. s. klipplas med ljussax, utan veken skulle vara orörd. Man hade nämligen för sig, att om ljusen fingor brinna orörda, skulle lågan def ögonblick, Kristi födelse inträffat, dela sig. Det hela var tydligen en kvarleva från den katolska tidens många fromma myter, fastän det hos prosten Wiesel säkerligen praktiserades endast som ett gammalt ärevördigt bruk, som han inte nådes kasta bort.

Man tillverkade egentligen tre sorters ljus. De bästa stöptes, såsom vi sade här ofvan, i form. Det var högtidsljusen. Vid tillverknigen af de för hvardagsbruk afsedda gick man till väga på följande sätt:

I ett djupt kärl, vanligen en smörkärna, hällde man kokande vatten, hvori man lät ett stycke talg smälta. På en rund brädlapp med skaff hade man fästaf en del trådar, hvilka skulle tjäna som vekar i ljusen. Trådarna doppades sakta ner i kärlet, hvarvid trådarna öfverdrogos af ett tunt lager af talg. Brädlappen upphängdes, för att talgen skulle stelna, och den ena satsen ljusvekar neddoppades efter den andra i tur och ordning. Ljusens tjocklek berodde på det antal gånger man doppade dem ner i den smälta talgen. Då och då påspäddes en skopa kokhet vatten, och äfven talgen fick under tiden påokas.

Till sist gjordes ett försvarligt parti s. k. präsor, som användes, då det gällde att tända endast för en kortare stund, och då det inte var så noga med lyset. Präsan var en vanlig ljusveke, som neddoppats en eller högst ett par gånger. Den var tunn och lyste dåligt, men var ju heller inte ämnad för parad.

Den gamla hemslöjd, som vi härmed velat ägna en runa, är som sagdt numera snart ett minne blott och fortlever nu endast i några af de gamla stadiga skånehemmen.

Det är nämndemansmor Malmros från Starby, som varit nog vänlig att för Iduns läsarinna hålla en liten instruktiv uppvisning i talgljusställverknigen efter gammaldags manér.

—ST—

Centrala hjälpbyrån för frifigna.

A T DE BEKLAGANSVARDA människor, som komma ur ett fängelse och ha svårt att få arbete och börja lifvet på nytt, kan det väl behövas att hjälpsamma händer räckas. Under förra året började under ny form i Stockholm en verksamhet i detta syfte, Centrala hjälpbyrån, som står i förbindelse med fängelseförvaltningen och som vill söka ge bistånd åt så många som möjligt landet rundt af de frifigna, som äro i behof däraf.

På byrån vid Engelbrektsgratan, som förestås af pastor Uddin, hvilken med lifligaste intresse synes omfatta sin verksamhet, få vi en öfverblick af, hur man arbetar. Fängelsepräster och fängelseförvaltning ha sig numera ålagdt af fångvårdsstyrelsen att efter att ha tagit reda på af en fånge, om han önskar byråns biträde, när han skall skaffa sig arbete, meddela detta till byrån. Här sätter man sig nu i förbindelse med personer, som kunna vara villiga att ta den arbetssökande i tjänst eller yrke. Det befinns icke vara så oöfverkomligt, som man skulle tro, att finna sådana personer, och vanligen söker man få någon välkänd person i trakten att vaka öfver, hur den nyanställda sköter sig.

I olika trakter af landet finnas sedan gammalt Skyddsföreningar, och ofta skaffa ju dessa den önskade anställningen. Af vikt är emellertid, att fängelseförvaltningen efter den nya organisationens genomförande alltid meddelar därom till Centrala hjälpbyrån, där ett noggrant register föres, hvarigenom undvikes att någon skaffar sig hjälp från två håll och att någon blir förbigången.

Den allra största nytta i arbetet väntar sig Hjälpbyrån af sitt landthem för frifigna, beläget vid Åby, en mil från Uppsala. Där är plats för ett tiotal män, som där under en fids sysslande med landbruksarbete kunna rekreera sig efter fångtiden, och som här lefva i fullkomligt kamrallig frihet utan bevakning, ordningsstraff eller dylikt. Försöket har slagit ut öfver all förväntan glädjande. I trakten var man bekymrad öfver att få diförd en grupp af straffade personer, men nu känner man sig lugn, ingen oordning har försports. Hela systemet är det, att om den på hemmet mottagne icke sköter sig, får han ej stanna och får ej hjälp mera; att det kan genomföras beror naturligtvis i hög grad på föreståndarens, diakon Kjellberg, som jämte sin hustru sköter det hela, stora förmåga att leda dessa människor. Öfverdirektör Almquist är varmt intresserad af detta sätt att lära känna och bedöma dem, som man skaffar sysselsättning, och pastor Uddin anser som ett stort önskemål, att hemmet kunde utvidgas för att motta långt flera af dem, som lämna fängelserna. Vid Åby finns god plats att bygga, och han ser där i tankarna en hel koloni: handverkare jämte landarbetare, ett hus för ungdom och ett för de äldre, ty så vidt möjligt bör för de förra undvikas ett inflytande, som kan vara till det sämre. — Närmast gäller nu att finna arbete och äfven att kunna utrusta de sökande, så att de kunna motta en plats, då de ofta komma ut efter sin straffid utan annat än de uslaste kläder. Från hela landet kan man sända använda kläder och skodon till Centrala hjälpbyrån, Engelbrektsgratan 41, Stockholm. — Kan man så också ge anbud på arbete, har man lämnat en god hjälp.

KUNGL. HOFLEV.

A. SELANDER & SÖNER,

GÖTEBORG & STOCKHOLM.

Den som anskaffar möbler, utan kostnadsförslag från oss, går kanske miste om just det, som skulle passat honom bäst.

40-årig erfarenhet som en af de förnämsta möbelfirmor i landet hafva

KONSTNÄRLIGT SKOLAD LEDNING.

BINDANDE GARANTI FÖR

FÖRSTKLASSIGT ARBETE.

För STOCKHOLM:

Särskild MÖBELARKITEKTBYRÅ

med profutställning, Norrmalmstorg 18.

Föreståndare: **Sigge Almén.**

Föreslände honom bäst.

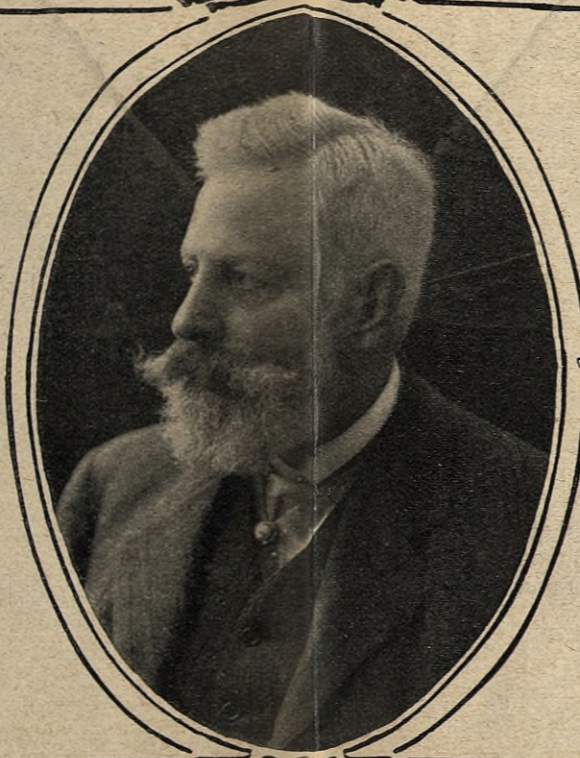
Axel Borg. Folklifs skildraren och älgmålaren.

ÄLSAR.

mänt i bruk vid vattenhämtning.

"Anna Rossi" kan sägas utgöra det första starkare uttrycket för en af hufvudgrupperna inom konstnärrens bildkonst, hans figurframställningar. Men efter den litet vemodigt blickande italienskan i den främmande omgifningen följa typer af helt annat slag. Det är, som om hans ögon plötsligt blifvit öppnade för, att inom hans eget land, bland hans eget folk finns en rikedom af motiv, tacksamma att återge af en målares pensel. Och en efter annan träda de så fram, dessa hans alldeles förträffliga skildringar ur det svenska folklivet, hvilka på samma gång de äro

betydande konstverk också genom den stora trohet mot sanningen, hvarmed de äro utförda, utgöra kulturhistoriska aktstycken af oskattbart värde. Sådana bilder äro t. ex. "Torgscen i Örebro" med det gamla slottet i bakgrunden och ett myller af människor, mest verklighetstyper, på den snöiga marken. Vidare "Bondkvarter i Örebro" och "Hällplats" där sammastädes, likaledes vinterstycken, där man ser vederhäftiga allmogemän från omgifningarna, som kommit in till staden i sina traditionella färskinnspälsar, fördrifva en stund af sällskaplig samvaro med hvarandra. "20 grader kallt" är åter en vinterbild från samma stad.

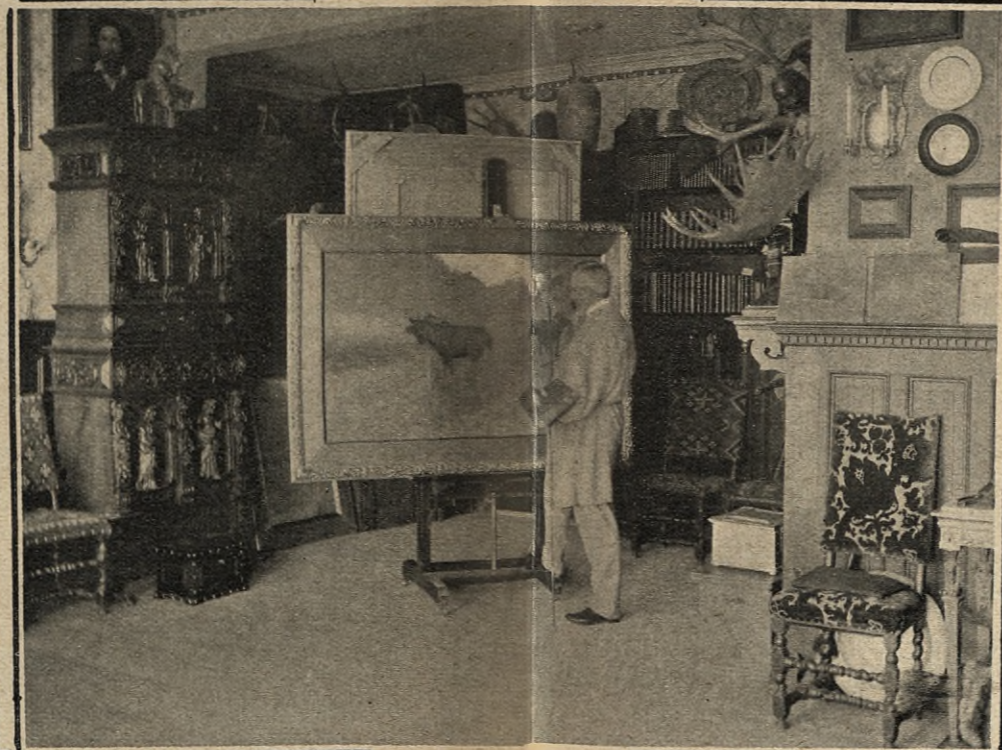
ÄLSAR I SNÖ.

BLAND DE BILDANDE KONSTERNAS utöfvare i Sverige finnas många, hvilkas namn man bland den stora allmänheten blott sällan hör nämnas. Orsakerna härtill kunna vara många utan att med nödvändighet behöfva ha sin grund i bristande förljans hos konstnären. Snarare beror det kanske på, att denne lefver fjärran från de platser, där det konstnärliga lifvet pulserar starkast, ja, af smak eller för arbetets skull kanske rent af tillbringa en god del af sin tid i oförljänglig vildmark, därifrån få eller inga bud gå ut i världen för att berätta om honom och hans gärning.

Ovanstående reflexion, som nog torde kunna ha sin tillämpning på många af våra konstnärer, spridda rundt om i svenska bygder, framställer sig osökt vid tanken på den konstnär, hvars namn läses häröfvan, Axel Borg, folklifsskildraren och älgmålaren, som man skulle kunna kalla honom på grund af hans arbeten; framför allt kanske det sistnämnda, då det förefrådesvis varit våra skogars högdjur, älgarna, som under de sista paren tiotal år utgjort föremål för hans framställningar. Och det är i deras naturliga omgivning, på obruten

mark, i djupa skogar, vid kärr och moras, som Axel Borg uppsöker sina modeller. Därför är han själf icke heller lätt att råka på; något som jag nog samt fått erfara, då jag för Iduns räkning önskade några upplysningar i första hand om honom själf och hans nu ungefär fyrtioåriga konstnärsvana.

Axel Borg stammar från rikets bördigaste provins, som ju också ofta visat sig gifvande beträffande kulturell begåfning i olika riktningar. Som helt ung, då föräldrarna flyttade därifrån, kom han dock att lämna sin födelsebygd och blef bosatt i Örebro, där han väl sedan alljämt haft sitt stamuppehåll, fastän studie- och andra resor då och då för kortare eller längre tid hällit honom aflägsnad därifrån. Sålunda vistades han efter att ha studerat vid Konstakademien i Stockholm i ett par omgångar under sjuttio- och åttiotalen i Paris, dit Nordens unga konstnärer på den tiden gärna sökte sig för att vinna vidare utbildning. Den första tafla han därifrån sände hem till sitt land, var "Anna Rossi", en italiensk bondflicka iförd sitt hemlands dräkt och stående vid en brunn med den karaktäristiska kopparkrukans bredvid sig af en typ, som man ännu i italienska bergstrakter kan få se all-

KONSTNÄREN I ATELIER.

Sceneriet med det för länge sedan rifna "Fattig-härbärgel" jämte raden af andra småhus längs "Gamla gatans" buktande linje skulle väl få nu mera kunnat erinra sig, om ej konstnären fast det på duken. I förgrunden står en snöskottare och fryser så, att man nästan tycker sig se hur knälederna skälftva. Denna tafla har varit utställd på Salongen i Paris, där den säkert gaf en nog så god föreställning om vargavädet i Norden, samt i Köpenhamn, och inköptes af danske utrikesministern Rosenörn-Lehn.

Ypperliga alster af skildringskonst äro vidare "Färklippning", "Skoflickare", "En gammal musik-älskare" m. fl., som jag på grund af bristande utrymme blott på detta sätt får omnämna för att i stället öfvergå till den andra hufvudgruppen af konstnärens arbeten, hans djur- och där af framför allt älgskildringar. Redan under Borgs tidigare vistelse i Paris tillkom en målning af det förnämnda slaget. Det var ingenting mindre än ett kolossalt hufvud af ett lejon, Brutus, utfördt efter lefvande modell — troligen dock med galler mellan denna och konstnären. Det är för öfrigt en präktig bild af ett verkligt kungligt djur med vidt

svallande man och både klokhet och skärpa i blicken. Men också inom denna art af sin konst öfvergår Borg till att blifva fullt nationell, och det blir våra mest kungliga djur, älgarna, som få tjäna till modeller.

Vid västra randen af den rätt ointressanta Närke-slätten reser sig en höjdsräkning, Kilsbergen, dit slättbons ögon ofta gå, ty han spår väder efter dess färgskifningar, men där han själf i allmänhet sällan eller aldrig färdas. Ty där är svårt att taga sig fram, då man oftast befinner sig på obruten mark och naturen stundom är af en nästan förvånande vildhet. Här ströfva älgarna fritt omkring, och här har Axel Borg låtit uppföra åt sig ett litet tillfälligt hem, "Jaktstugan", därifrån han på nära håll kan studera de ställiga djuren för att återge dem på sina taflor. Ofta ser man dem där afbildade familjevis, än hvilande "i fred och ro" på den snöhöljda marken, väl skyddade för kölden af sin täta härbeläckning; än flyr en grupp älgar undan en verklig eller förment fara öfver den farliga öppna marken, som icke lämnar skydd för en jägares skott. En tafla visar oss hannen vädrande med lyftadt hufvud, medan älgkon lugnt arbetar en

GAMLA GATANS I ÖREBRO.

SKOFLECKARE.

ITALIENSK FLECKA.

EN GAMMAL MUSIKÄLSKARE.

FÄRKLIPPNING.

Fru Ragnhild.

Skiss för Idun af LAURA.

(Forts.)

buskes blad, en annan åter framställer en väldig älggoxe, som trädtr fram till randen af ett vattendrag, medan hans ledsagare varmsamt följa efter. Af konstnärens älgtaflor är en år 1893 inköpt för Nationalmusei räkning, de öfriga, säkert uppgående till många tiotal, äro spridda till olika personer i in- och utlandet.

Så har konstnären med frikostig hand skänkt oss en mängd framställningar från det, man kan godt säga af honom upptäckta området för bildkonst: älgarnas lif i våra skogar. Och han har gifvit oss dem på ett så känsligt, förstående och, hvarför icke, kärleksfullt sätt, att man mången gång inför hans taflor först riktigt tycker sig förstå, hvilket granndjur älggen dock är, hur den är de mellansvenska vildmarkernas prydnad. Samtidigt njuter man icke heller mindre af det sätt, på hvilket själfva landskapet är återgifvet, vare sig det gällt att framställa en vinterdag, då snön ligger tung på mark och grenar, eller sommaren, när solen lyser på skogsbotens mossiga stenar. Man får inför Borgs konst ett intryck af, att den stora mästare, af hvilken han flitigast lärt, har varit naturen själf, som han, fri från manér, okonstladt och verklighetstroget sökt afbilda.

Också på porträttmåleriets område har han varit verksam. Men då dessa alster mera tillhöra privatlifvet, har deras upphofsman ej velat lämna någon bild däraf till reproduktion. Ett litet drag af den försynthet, som tillika med stor anspråkslöshet i upprådandet är, — det vill jag sluta min uppsats med att framhålla, — i hög grad kännetecknande för Axel Borg både som konstnär och människa.

HANNA WIJNBLADH.

Sydd spets från Licium.

En spetskurs.

DEN KANDA TEXTILATELJÉN LICIUM I Stockholm har i dagarna börjat en ny kurs i spetsömnad, ledd af fröken Lotten Zeinwoldt, som nu hemkommit efter en studieresa i utlandet. Vi meddela här ofvan ett af fröken Zeinwoldts spetsmönster, till uppbyggelse för dem, som fundera på att intränga i den ädla spetsömnadskonstens hemligheter.

Litteratur.

AF DEN OBESTRIDLIGEN FÖR NÄRVARANDE störste mästaren på den historiska romanens område Dimitri S. Meresjkovski föreligger nu från Hugo Gebers förlag en ny roman med titel Alexander I. I detta verk, som utgör andra delen af trilogien Vilddjurets rike, skildrar förf. kejsar Alexander I, en af den nyare tidens intressantaste personligheter.

A," TÄNKTE RAGNHILD, "JAG är ej längre ung, för honom måste alltid det estetiskt sköna verka tilldragande, jag blir aldrig det skönaste."

Det hade kommit en mollton öfver Ragnhild numera och pastorn märkte det. Var det för hans skull hon sörjde, inte ville han göra den lilla varma själen ledsen. Ack, hur hon gladt honom denna eljes ensamma vinter, och fanns det för öfrigt någon, hvars hela själ låg så öppen för honom och hvars sanna väsen så tilltalade honom. Hon ingaf honom mod att tro på äkthet i en värld så full af humbug och förställning. Skulle han låta Ragnhild gå ifrån sig med sorg och missträning i hjärtat?

Det var en af de ljusa vårkvällarne, då sinnet blir vekt och ett ensamt hjärta längtar i hamn. Pastorn hade gått emot Ragnhild, som varit ute hos en sjuk gumma, och mötte henne en bit från prästgården. Han måste få råka henne ensam igen, han måste få trösta henne. Ragnhild skulle om ett par dagar lämna prästgården, hon skulle vara borta en längre tid hos en släkting, som behöfde hennes hjälp. De gingo sida vid sida. För Ragnhild var stunden blott alltför helig för att afbrytas med ord, en stund ensam med honom igen. Pastorn förstod hennes tystnad, och när han tog fatt i orden, kommo de så korta och fubbliga. "Hvem skall sköta er syssla i hemmet medan ni är borta?" frågade han.

"Ingen, det behöfs ingen; jag har ju ingen uppgift här. För mig behöfs ingen ersättning," tillade hon sorgset.

"Skall man lefva så att man ej behöfver ersättas?"

"Nej," svarade Ragnhild, "men jag lämnar intet tomrum, hvarken här hemma eller på min plats i skolan, jag kan godt undvåras".

Han såg på henne från sidan, det var sorg, det hördes, nästan hopplös sorg. Och nu såg han plötsligt med blixstens klarhet och skärpa: hon var ensam, ensam i den omgifning af konvens, fördomar och gamla vanor, som omgäfvade henne. Och beslutet mognade. Han, som tyckt bra om många unga flickor men trott på ingen, beundrat ingen mer än till utseendet, han förstod — och rösten kom någonstans djupt inifrån — att den lilla Ragnhild med de själfulla ögonen skadat djupare i hans hjärta än någon.

"Fröken Ragnhild, kanske finns kärleken till också för mig. Jag har ej trott så, men nu tror jag." Han tog hennes hand, hon vågade ej se upp, hon hade ju ansett allt förlorat.

"Men, Ragnhild, är det ej så?" och den unge mannens ögon stodo fulla af tårar.

Nu måste Ragnhild se på honom, hon kunde ej längre tvifla.

"Älskade," svarade hon endast. De voro just nu vid björkarne. Han tog henne i sin famn och hon lade sitt hufvud mot hans bröst och slöt ögonen. Allt dansade rundt för henne, så plötsligt, så oväntadt hade det kommit till henne, det största i lifvet. Smärningom lugnade hon sig, och då hon såg upp fick hon syn på björkarne "i brudelin". Ja nu fingo de se, de unga fyra-björkarne, att han ändå mest älskade henne, mest trodde på henne. Det var hennes kärlek som segrat, hennes tro på honom.

"Om ett halft år är du min maka, älskade," hviskade han häfnördt, "jag kan ej vänta längre."

"Inte heller jag," svarade hon. Men inom sig tänkte hon: "Jag kan vänta hur länge som helst nu, när jag får tro på honom!"

Ett halft år senare hade de verkligen fått reda sitt lilla bo, trots föräldrars och anförvinters protester. De borde väl vänta tills pastorn fått en ordinarie syssla, och ej, som nu, gifta sig på en knapp vicepastorslön. I den lilla stuga, pastorn hyrt till hem åt dem, ordnade han allt så konstnärligt vackert och smakfullt, fast enkelt. Allt fullt var bännlyst. De blommiga gamla tapeterna ersattes med släta enfärgade, hållna i milda vackra färger, allt skulle skänka ro och vederkvickelse för sinnet. Åh, hur han drömt, medan han gått där och ordnat åt dem. Han hade nästan undrat ibland, om han själf vore en annan, eller om Ragnhild blifvit det, ty hela hans håg och längtan fylldes af detta: att hon snart skulle vara där och ge lif åt allt. Och hennes bref hade andats samma längtan, ej i en sak hade hon tyckt annorlunda än han. — Lilla Ragnhild, han kom ihåg hur hon hade hållit på sin själfständighet. Och när hon så hade kommit, hur varm och gillande följde hon honom ej från rum till rum.

"Älskade, just så ville jag ha det," hviskade hon. "Här skola vi lefva vårt kärlekslif, du och jag, du skall bli präst bättre än någonsin och jag — jag skall bli kvinna."

"Kvinna, hvad skall du då göra?" frågade den unge äkta mannen.

"Älska dig," var svaret.

Någon annan tanke hade ej Ragnhild. Alla sina forna favoritsysselsättningar, musik, studier, både sociala och litterära, lade hon bort. Älska, det var för henne att kretsa kring sin make, måna om honom, dela hans arbete, följa honom öfverallt, och så att få vara numro ett i hans tanke —

De hade satt sig ned en kväll under den första månaden i det nya hemmet. Lampan var tänd, han hade tagit en bok, hon ett handarbete. Hon väntade att han skulle börja läsa högt för henne, såsom så ofta under deras första bekantskap i föräldrahemmet. Och han läste, men tyst för sig själf.

"Älskade, nu är jag i ordning, får jag nu höra." Men Ragnhild fick inte höra.

"Vill du läsa för mig nu, säg?" Det kom något dröjande och undrande:

"Nej, flickan min, icke nu."

Var det möjligt? Skulle de ej ha allt gemensamt, skulle han insupa tankar, ställas inför intryck, dem hon ej skulle få dela?

"Tag själf en bok och läs i," fortsatte han, då han misstänkte att hon ej var nöjd.

Men Ragnhild steg upp och gick in i sängkammaren; där kastade hon sig på sin säng och grät som om hjärtat ville brista.

"Ragnhild, hvar är du?"

Det var mannen, som hade kommit efter och nu stod vid sängen.

"Flickan min!" Hon svarade ej, men han drog med mildt våld upp henne, tog henne på sitt knä och förjagade så med kyss på kyss sorgen från sin lilla förgrätna hustru.

"Förlåt," hviskade Ragnhild.

"Ja visst, min älskling. Och kom nu så skall jag läsa för dig." Och så läste han hela kvällen för henne ur den samma boken af Kierkegaard, som han förut läst uti.

Till de unga makarnas hem drogs gärna traktens ungdom, det var några lärarinnor, konfirmander och äfven några andra af socknens unga flickor. Pastorn tycktes fängsla de unga, särskildt den kvinnliga ungdomen, vid sin person. Hans lugna sätt, utan all artighet eller fraser, hans många olika intressen, allt väckte hos de unga flickorna drömmar om ett ideal. Och pastors-

frun hade föreslagit att de skulle samlas till sällskap för något nyttigt ändamål; det var detta de hade afhandlat. Bland högen af unga flickor var också en liten rödblommig, ljuslockig 17-åring. Hennes blick hängde drömmande vid den unge pastorn och färgen hade stigit på hennes kinder, då pastorns blick gång efter annan stannat på henne. Pastorn njöt af den beundran hon tycktes skänka honom och äfven af åsynen af den lilla blomknoppen, som höll på att öppna sig. Man hade under aftonen talat om mycket, bl. a. om kärleken, unga kvinnors älsklingsämne.

"Min hustru anser," yttrade pastorn, "att endast två och två i hela universum äro skapade för hvarann."

"Och hvad tänker pastorn?" frågade 17-åringen.

"Å nej, det vore ju en ren olycka, ty tänk om de två aldrig skulle råka hvarann," föreslog pastorn.

De unga flickorna sågo på hvarandra. "Stackars lilla fru Ragnhild," tänkte de. Men den lilla sjuttonåringens blick blef ännu djupare och varmare.

"Hvad är då kärleken?" Det var Ragnhilds röst; den lät litet kylig.

"Åh, den är något mera allmänt, den är min längtan efter att sluta mig till någon och bli omhuldad," svarade pastorn. Men det hade kommit något tvekan och osäker öfver honom då han såg upp och mötte sin hustrus blick.

Alla hade gått och Ragnhild och hennes make voro åter ensamma.

"Nå, flickan min, hur var det att ha främmande?" Han lät helt likgillig.

"Åjo," svarade Ragnhild, "det kunde kanske vara roligt, men jag trifs bäst ensam med dig." Det låg vemod i rösten och öfver ögonen hade kommit ett drag af besvikelse.

"Men, älskade, minns du ej att vi som förlofvade talade om att vi skulle dela med oss af vår glädje och lycka?"

"Javisst," svarade Ragnhild, "af vår lycka, men ej vår kärlek, eller af vår personlighet, ej dela på det som vi skola ge endast åt hvarandra." Ragnhild såg pröfvande på honom.

"Åh, icke så allvarligt heller behöfva vi ta det. Lifvet och ej heller kärleken är väl ämnad att vara någon tung plikt, min lilla småförnumstiga hustru."

Ragnhild förstod att de ej med ord skulle kunna komma tillrätta med hvarandra. Hade han någonsin varit mottaglig för öfverbevisning i ord? Nej, lifvet själf måste lära honom, det visste hon redan. Men ändå kom där såsom aldrig förut förebräelser ibland från Ragnhild, då hon ej kände sig uppskattad eller då hon såg fel hos sin man. Och allt hvad han svarade då mynnade ut i detta: "Allt blir bättre, flickan min, då du får ett litet barn att sköta!" Det blef också Ragnhilds hopp, där hon gick och kämpade emot nedslagenhet och missmod. Och hur ofta kom han ej med famnen full af kärlek, och hon tyckte att bara de ej med hvarandra vidrörde det som låg utanför hemmet, så blef där inga störande missljud emellan dem. Men det behöfdes blott att där kom någon besökande, och strax skildes meningarne, de kände att de ej voro ett! Hvarför kunde ej Ragnhild numera beundra och gilla allt hos sin man? Hon tyckte själf det var besynnerligt, men det var som om något krympt ihop hos honom, och det bästa, det som hon visste och kände bodde inom honom, ja, det gömde han på mera girigt nu än någonsin. Och lilla fru Ragnhild grubblade, mer än som var nyfligt för henne, till

dess allt småningom uppgick i en enda längtan, en enda tanke: barnet, som hon väntade sig. Och så kom lilla Märta, deras första lilla barn. Och Ragnhild fick se sin makes öfverväldigande glädje, då han lade sig på knä vid barnets vagn och öfverhöljde sin lilla dotter med kyssar. Och han kysste också Ragnhild och tackade henne för hvad hon gifvit honom.

"Älskade, känner du nu att vi äro ett?"

"Ja visst, älskade, du och jag och lillan, vi äro ett."

Ragnhild mulnade, men blott för ett ögonblick. Han hade rätt, barnet, det var ju det starkaste förbandsbandet mellan dem. Och så kom där åter harmoni i prästhemmet. Och solen lyste så varmt och fåglarna kvitterade så glädt den våren, då lilla Märta växte till. Och far och mor behöfde bara mötas vid vagnen, så stannade hvarje missljud af. Och lilla mamma gömde och glömde så många af sina små sorger i lilla Märta famn.

"Den 17 oktober. — Kära min lilla ungdomsvän, det är länge sedan vi hörde af hvarandra, det är jag som varit trög att skriva sedan det "nya, stora underbara" kom in i mitt lif. Ser du, jag har ej känt behof af dig och din vänskap, det har varit som något som tillhörde det förflutna. Men nu har behofvet af dig vaknat igen, och jag längtar efter dig såsom aldrig förr. Du, som alltid var, ej mitt eget eko, o, nej, men du var som den klara källan, till hvars lugna spegel med sitt djupa vatten jag ofta måste gå för att återfinna mig själf. Tack, min lilla vän, för hvad du varit för mig under vår tio-åriga brevväxling och de tillfällen under samma tid då vi fingo råkas. Den har skänkt mig mycket, denna din vänskap, den är ett led i mitt inre lif, som ej kan utplånas af något nytt. Du har haft alla mina bästa och renaste drömmar, du skulle ej känna igen denna själfviska, småsinnade hvardagskvinna, som nu går här och tränar efter det ouppnådda och försöker affordra lifvet hvad som ej frivilligt skänkes henne. Du måste komma till oss och hjälpa mig komma tillrätta med mig själf. Både min älskade och jag sätte vår förhoppning till vårt lilla barn, min lilla rara blåögda Märta. Och hon har ju redan skänkt oss båda så mycket af värme och rikedom, att vi trodde förstälsten skulle komma af sig själf. Men den är ej där i fullaste mått. Kom till oss! Denna gång kan jag bara tillägga detta: din vänskap är mig mera dyrbar nu än någonsin, kom och besök oss.

Din trofasta vän Ragnhild.

P. S. Kan du tänka dig att jag aldrig kan sluta upp att drömma. Jag drömmer för min lilla flicka, för mig själf och för min man. Jag drömmer om att få se honom riktigt stor en gång. Ej dyrkad, höjd till skyarne, eller högt befördrad, nej. Att få se honom verkligen stor, lika stor som han var förr i mina drömmar, då han ännu var på afstånd från mig.

D. S.
(Forts.)

AUGUST STRINDBERGS SAMLADE SKRIFTER ha utgifvits i osedvanlig rask följd, och i dagarna har häftena 34-37 utkommit, omfattande slutet af "Gillets hemlighet", "Herr Bengts hustru" och större delen af "Lycko-Pers resa". Samtliga dessa komma att tillsammans utgöra en volym af de Samlade Skrifterna, med samlingsitel "Tidigare 80-talsdramer".

De förut utkomna delarna äro: "Ungdomsdramer", "Mäster Olof", "I värbryningen", "Kulturhistoriska studier", "Röda rummet" och "Svenska folket", två delar.

Utom de klotpärmar af förlagets kända typ, som utföras för Strindbergs Skrifter, tillhandahållas nu äfven synnerligen smakfulla hela skinnpärmar till ett pris af 3: 25 per pärm.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS

Musiklärarinnornas bekymmer.

EFTER ATT I MÅNGA ÅR HAFVA ARBETAT under de tryckta förhållanden, ni klagar öfver, började jag för några år sedan taga terminsavgifter. Det är det enda effektiva sätt att få undervisningen att fortgå utan afbrott, till gagn för såväl elevernas framsteg som vår ekonomi. Intet missnöje har jag från mina arbetsgifvares sida försport och vi äro nu å omse håll lika angelägna om ersättningslektioner, då sjukdom ibland hindrar eleven att begagna sig af de bestämda timmarna. Är det åter något nöje, som utgör hindret, så är det föräldrarnes ensak, om de vilja befria sina barn från pianolektionen en sådan dag. Äfven i det fallet ger man ju gärna en annan lektion i stället om ens tid räcker till.

Skulle någon gång en liten förlust därigenom uppstå, så är den ju obetydlig i jämförelse med hvad ni och vi alla fått vidkännas.

Vårt arbete ställer så stora kraf på undervisningsförmåga, krafter och tålmod, att det bör gifva oss ett något så när säkert levebröd. Sköta vi det med nif och plikttröhet, så är jag öfvertygad, att alla gärna gå in på de rimliga villkor jag uppställt.

ERFAREN MUSIKLÄRARINNA.

"Den ledsamma badbaljan."

Ett genmäle.

DENNA ARTIKEL HAR GIFVIT ANLEDNING till många diskussioner och lät mig säga missförstånd. De, som väl för endast några minuter sedan sin fot inom ett sjukhus, få härigenom en vanställande tro om allt hvad som tillhör sjukvård. Hur skulle man på ett sjukhus kunna fästa sig vid hvars och ens små egenheter? Nej — det tror jag heller ej "badbaljans" författarinna haft en tanke på. Men frågan är om sjukvården verkligen blir det kärleksverk man förespeglar sig. Jag vill svara ett ja och ett nej.

Nog tror jag, att hvarje sjuksköterska blir (om hon ej är det förut) uppfostrad i sitt kall till vänlighet mot sina patienter. Hur många gånger ser man ej "syster", som ehuru uttröttade af arbete och vaka alltid visa ett vänligt leende, en frimodig, mild blick.

Ack, om dessa stackars arbetande systrar finge visa sin trötta min och få en förstående blick tillbaka. — Men nej. Systrarna skola utföra det strängaste arbete, hvarunder de måste vara vänliga och kärleksfulla. Är det ej mycket att begära att dessa båda saker skola förenas. Från kl. 6 på morgonen i vanliga fall skall "syster" arbeta. Det är ej ett arbete, som att sitta på kontor eller sköta sysslor i ett hem, där, om det ej medhinnas i dag, det kan uppskjutas till i morgon. Allt skall gå på klockslag.

Dessa kvinnor få knappast tid att ägna en kärleksfull tanke åt sjuka, lidande omkring dem. — Därför säger många, att de ej äro annat än yrkesmaskiner, men hvad kunna de bli mera. Arbetet jäktar framåt, tid till något annat finnes ej. Sjuksköterskan måste också behandla patienterna med fasthet, ty hvad som anses som godhet från patienternas sida skulle bli eftergifter från sjuksköterskans. Hon vet, att hvad hon gör är till patienternas bästa. Men därför kallas hon omild, hårdhärtad och ovänlig.

Hur många unga kvinnor, som väljer sin bana som "syster" med tankar på uppoffrande kärleksverk, få ej dessa helt krossade då hon träder inom sjukhusets väggar. Och därför har också sjukvården blifvit hvad den är, ett yrke. Lyft de grönsta arbetena från sjuksköterskans axlar, och ni skall få se, att hon blir barmhärtighetssyster, färdig till kärlekstjänst för alla. Som det nu är, kunna ej lasarettens vara annat än hvad de äro och icke heller sjuksköterskorna. — Människan vill ha allt, men ge intet!

GERT.

Sejon Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITE! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÅENDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS - MANUFAKTUR- & KORTVARUAFÄRER.

på ansjovisen. Äggen stekas i ugnen, tills hvitan stannat. Serveras som frukosträtt.

Kalkkötter med parmesanost (f. 6 pers.). 6 stora kalkkötter, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 2 äggulor, 1 1/2 msk. smält smör (30 gr.), 1 1/2 msk. fint stötta skorpor, 2 msk. parmesanost, 4 msk. smör (80 gr.).

Makaroner: 150 gr. goda makaroner, 2 lit. vatten, 1 1/2 msk. salt (23 gr.), 2 del. tomatpuré eller 80 gr. smält smör.

Beredning: Kottletterna behandlas på vanligt sätt, ingnidas med kryddorna, doppas i äggulorna vispade med smöret, vändas i en blandning af skorpona och osten och stekas omkr. 7 min. på hvarje sida, eller tills de äro vackert bruna och möra. Makaronerna brytas i 3 cm. långa bitar, sköljas i kallt vatten, påsättas i kokande, saltadt vatten och få koka

15-20 min. Upphållas i durkslag, få rinna af och blandas med tomatpurén (som värmts i vattenbad) eller ock med det smälta smöret.

Makaronerna läggas midt på ett varmt serveringsfat, kottletterna i en krans omkring och anrättningen garneras med persilja.

MODEREFERAT. Vintermodets dagar äro förbi, och då man betraktar färgerna och tygerna till de nya vår- och somrarmodellerna, blir man icke bedröfvad, ty man förlorar ingenting på bytet. Man lägger blott bort vinterns dystra och tunga dräkter för att utbyta dem mot vårmodets luftiga, vackra väfnader. Det mest berömda och bekanta sidentygs- och broderierporthuset Schweizer & Co., kgl. hofleverantör, Luzern S 3 (Schweiz) publicerar — för att göra en bekant med de modernaste väfnaderna och färgerna — följande modererferat:

Det mest omtyckta till promenad-, sällskaps- och aftontoaletten är först och främst sidentygen, och det är glädjande, att dessa de vackraste af alla väfnader allmänt blifvit på modet. Följande tyger träda isynnerhet i förgrunden, nämligen: Crêpe de Chine, Eolienne, Voile, Foulard, Messa-

Alla svaga barn böra få Vasens stärkande järnpreparat »Ferrol». Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages. Aptitgivande ökar det hastigt kroppsvikten. På alla apotek till 2 kr. fl.

line o. s. v. Rörande färgerna vilja vi särskildt framhålla: évéque, kopparröda färgtoner, fin rosa intill mörk blågrått och mörkmarine, champagnegult i alla schatteringar intill guld och äfven i sandfärgade nyanser. Svart spelar åter en betydande roll.

I modemagasinerna i Paris användas nästan uteslutande broderier i hvitt till promenadtoaletten under de varma sommarmånaderna, ja, äfven till baltoaletten, ty det sista modet är också praktiskt, och föredragas på grund här af broderade rober och blusar af Batist, Voile, Marquise, Tyll, Crépon och de moderna sidentygen.

Nämnda firma levererar varorna pr efterkräf tull- och portofritt till Eder bostad.

Skrif redan i dag efter profver på våra nyheter i sidentyger, broderade klänningar och blusar med modeplanscher, de sändas beredvilligt på skriftlig begäran gratis och franko.

SVAR

(Forts.)

Nr 70. Men hvarför måla villan mörk, nej, måla den hvit, det är så förtjusande vackert med en liten hvit villa bland de gröna träden. I förmaket hör ni taga silfvergrå tapeter, hvita skira gardiner och öfver dem matt guldfärgade. Portiärer och möbelyg i en något mörkare nyans. Några dekorativa bladväxter och ert-förmak blir idealiskt. I matsalen en varm, djupt olivgrön tapet, ekmöbel och dukar, portiärer o. d. i en mörk, dämpad antikröd eller mörk terrakottafärg. I sängkammaren en mattblå tapet, hvitlackerad möbel och alla de hvita dukarna därtill broderade med mattblått. Till trädgården köper ni först några af de gamla hederliga perenna växterna. Bellis, snödroppar, perlyacinter, pingst- och påskliljor, tulpaner, de sköta sig själfva och ni har år efter år glädje af dem. På våren köper ni så litet plantor, astrar, löfkjor, nejlikor etc. och sätter i väl gödslad jord. Reseda, flox, eschscholtzia etc., köper ni frö af och sår på kalljord. Af grönsaker köper ni frö af rödbetor, morötter, persilja, dill, spenat etc. samt örter, bönor, som allt säs och sättes på kalljord. Blomkålsplantor köper ni af en trädgårdsmästare, likaså olika slags fruktträd och bärbuskar. Några jordgubbsplantor likaså. Ar det sedan plats till något mer skaffar ni er några prydnadsbuskar. En gurksäng bör ni väl också ha. Men det skall oändligt mycket gödsel till gurkor om de skola växa. Ett litet potatisland bör ni ej glömma. Tag er en duktig trädgårdsmästare ett par dagar i vår, som anlägger era land. Sedan kan ni med hjälp af en bra bok om trädgårdsskötsel nog sköta den själf. Köp Abels böcker, de äro lärrika och lätta att förstå. Och så till sist, lycka till ert fagra sohem.

Sissie Maxwell.
— Ni frågar, hur ni skall ordna er trädgård! Begär priskurant från Bergianska trädgården. Där kan ni välja och beställa goda och praktiska sorter, t. ex. päron, äpplen, spalierpäron, plommon och körsbär. Så bör ni ha krusbärs- och vinbärsbuskar. Af blommor är trefligt att ha en hel del perenna, d. v. s. fleråriga, jag behöfver bara nämna några af våra vanligaste: rosor, penseer, höstsyren, kejsarkronor, vallmo af många arter, julrosor och snöklöcker o. dyl. så att man nästan året rundt har blommor. Ett hörn af täppan kan ni ju ägna åt vilda blommor och växter, t. ex. sippor, liljekonvaljer, gullvifvor, förgätmigej, prästkragar m. m. och olika sorter ormbunkar, smultron, hallon, blåbär och lingon.

Er villa bör ni då rakt icke måla mörk, ljus färg är lika hållbar. Edra

IDUNS STORA

ELEGANTA

CARL LARSSON

- NUMMER

— med anledning af konstnärens 60-årsdag —

uddelas gratis under aprilkvartalet till alla prenumeranter, äfven till kvartalsprenumeranter.

□□

Försumma ej att **genast** förnya prenumerationen på Idun, så att dröjsmål med tidningens regelbundna expedition må undvikas.

Prenumerationspriset för 1 kvartal är Kr. 1.75.

rum behöfva ej ha tapeter, utan klustra t. ex. tidningspapper på väggarna och måla därpå med limfärg, i de färger som passa möbler och gardiner, t. ex. i salen ljusblått, förmaket i rosa, och i sängkammaren ljusgrönt, och så bärd upptill förstas. Sådan målning bleker ej, utan är lika vacker jämt.

Nr 71. En mycket duktig väfverska finnes i Kinbergs villa, Vegabryggan, Rindön. Tel. finnes dit. Svenska Hemslöjdsmagasinet, Biblioteksgatan 12,

ger er nog anvisning på en bra väfverska som med tacksamhet skall ta emot er väfning.

Sissie Maxwell.

Nr 72. Bäst att göra det hela i någon genomförd stil, t. ex. en handverksmessa. Stockholms handverksförening har haft en sådan basar, som var mycket lyckad.

Nr 73. Hägg, syren, körsbär, björk m. m. kan drivas upp när som helst på vintern. Bäst går det, om man tar stora, unga och kraftiga grenar och

Köp
Schweizer's
Broderier

Levereras tull- och portofritt till bostaden direkt från Schweiz.
Klädnings Blusar
från kr. 10.80. från kr. 4.25.
Baby- och Barnklädnings
från kr. 4.85.

Bästa Schweizer-broderier på batist, volle, tyll, crépon, marquise, ylle och på de mest moderna sidentygen. Begär redan i dag **profver och pariser-modeplanscher** som sändas franko.

Våra broderier säljas osydda, men vi leverera på beställning tillskärningsmönster för alla modeller och i alla storlekar.

Profver på våra nyaste Schweizer-sidentyger likaledes på begäran franko.

Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz).

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget,

Drottninggat. 4, Stockholm,

Afdelningskontor: Götgatan 31,

Depositionsräkning $4\frac{1}{2}$ %.

Kapitalräkning $4\frac{1}{2}$ %.

Sparkasseräkning 4 %.

Hjärtlidande
borde
dricka

Kathreiner
Svensk tillverkning.

Den Dam,

som vill skydda och försköna sin hy och hud, använder

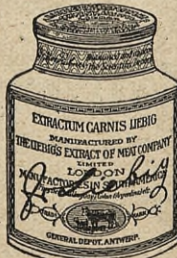
F. Paulis Äkta Liljemjolk Creme.

1 och 2 kr. pr burk.

Allt sedan 45 år tillbaka har

LIEBIG'S

Köttextrakt

utgjort ett oersättligt medel till förbättring af soppor, såser, kött-, fisk- och grönsaksrätter. En burk „Liebig“ saknas aldrig i ett välkött och sparsamt hem.

Ensamförsäljare för Sverige: Ivan Wahlstedt & Co, Stockholm, Göteborg.

Professor Olof Hammarsten

vid Uppsala universitet yttar sig om det världsberömda "Kathreiner" som följer:

"Kathreiner" äger det äkta kaffets karakteristiska smak samt blir på grund härav till skillnad från så många andra s. k. kaffesurrogat en ersättning för kaffe i verklig mening. Jag anser det sålunda vara i hög grad förtjänt av såväl läkarnes som den stora allmänhetens uppmärksamhet och förtroende.

Begär därför endast **"Kathreiner"** och visa tillbaka alla mer eller mindre värdelösa efterrapningar, som gå under namn av mallkaffe, så vet Ni, vad Ni får.

Svensk tillverkning.

Ikke allenast genom sin öfverlägsna kvalitet, utan äfven genom sin relativa prisbillighet, skiljer sig **Chinalack** från alla andra emalj-färger. — För dåliga efterrapningar varnas.
Erhålles hos alla färghandlare. Profkarta gratis. Fabrikant: **Dorch, Bäcksin & Cos A.-B.**, Göteborg och Stockholm.

Trädgårdskurs för damer
15 april—15 oktober
I trädgården **Heidan, Ystad**. Prospekt sändes på begäran. **Louise Flygare**. Studerat på skolor i Tyskland och England.

Husmödrar!
— I —
111,000 ex.
har numera
Hemmets Kokbok
utgiven av
Fackskolan för huslig ekonomi
i Uppsala, utkommit.
17:e upplagan!
Pris 3.75, inb. 4.75.
P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG.
Prenumerera på **Barngarderoben!**

Kombinerad Bosättnings- och Lifförsäkring

är det mest praktiska sätt att medels årliga inbetalningar erhålla ett eget hem till samma pris som vid kontant likvid. Prospekt och närmare upplysningar erhållas gratis och portofritt, om denna annons återropas.

A.-B. Nordiska Kompaniet,
Kungl. Hofleverantör.
Stockholm.

Husqvarna Symaskiner

är helt och hållet tillverkade inom landet, kunna i afseende på konstruktion, hållbarhet samt lätt och tyst gång icke blott mäta sig med utan öfverträffa äfven de bästa utländska samt äro oomtvistligen billiga i förhållande till sin kvalitet. Köp därför en
Husqvarna Symaskin.

Undvik faran af dåliga toilett-tvålar genom att alltid begära F. Paulis välkända märke. Bästa medel mot ömtålig och ful hy är F. Paulis Ovicula tvål.

En jättes kroppskrafter

uppnår icke vem som helst och det är ju icke heller nödvändigt för de allra flesta. Men i vår tid är det alltför många, som icke kunna hålla sina krafter ens vid normal vigör och anledningen härtill är oftast att söka i dietfel och därav föranledd dålig matsmältning, vilket mer än något annat är egnet att ruina en människas fysik.
Den som vill behålla hälsa och krafter bör iakttaga en regelbunden matordning och om i denna därtill ingår **Axa havregryn**, kan man vara tämligen viss om, att ingen fara skall på dietens område hota välbefinnandet. **Axa havregryn** äro lättsmälta och i hög grad närande och därför egna att skänka kroppen styrka och krafter.
Köp originalpaketer, endast då kan man vara säker på att få **AXA havregryn**. Av ett paket à 55 öre erhålles cirka 30 portioner gröt. Således knappast 2 öre pr portion.

sticker ned dem i smala, höga mejericylindrar, på hvilka man förut lätt ditsätta kran nedtill att undan för undan tappa af gammalt vatten, fyll på med is, snö eller iskallt vatten. Men de skola stå i värme.
Fru Eva.
Nr 74. Nämda sång finns i 3-dje häftet af »Sjung», sånger vid piano samlade af J. P. Cronhamn, Hirschs förlag, Stockholm.
O. H.
Nr 75. Läs »Almanack för ungdom». Där står hvilka fordringar och afgifter som gälla och hur lång tid som åtgår för att blifva utbildad sjuksköterska.
Inkognita.

ÖFVERLISTAD. Af Karla Rönne.

(Forts.)
Ja, Anna såg ut att vara belåten med svärmors anordningar och var själfva vänligheten och påpassligheten och tyktes ej bry sig om annat än sin Johan och sina broderier.
Elna Kock hade för länge se'n fått sin brunrutiga kofta och alla parter tyktes nu nöjda och tillfreds.
Men det stod ej skrifvet i stjärnorna att detta paradisiska tillstånd länge skulle fortvara.
Både mor Ingrid och Elna Knutsson hade grundligt misstagit sig på unga fru Jönsson.
Hon med sitt änglalika utseende och sitt vänliga, blida väsen hade ett sinne af stål och en vilja, seg som gummi elastikum.
Anna var långt ifrån så belåten med sakernas ställning som det kunde se ut. Hon hyste den åsikten, att det var hon och Johan som borde styra och ställa på nummer tre och att det var på tiden att gamla mor Ingrid lämnade tömmarna ifrån sig och yngre och friskare krafter togo vid. Det harmade fru Anna så att hon hade ingen ro hvarken dag eller natt, att både hon och Johan skulle behöfvad som på nåder, när det var Johans enkla och billiga rättighet att vara husbonde på gården.
Med kvinnans vanliga diplomatiska förmåga fick hon snart mannen att se allt med hennes ögon och beroendet af modern, som han hittills aldrig reflekterat öfver eller funnit tryckande, tyktes honom nu som en neslig boja. Slutligen kände sig Johan så trött på detta »slafveri» under den myndiga, egenmäktiga moderns spira och fann sin och hustruns ställning så outhärdlig, att han gaf Anna löfte utan förbehåll att handla efter eget godtyckande, och Anna lofvade sig själf att nu skulle det bli husbondeskippe på nummer tre och det innan kort.
En höstdag i skymningen satt mor Ingrid och hvilade sig ett par minuter inne i kammaren, där torfbrasan glödde bakom luckans järgaller i den lilla runda kaminen. Det hade varit en het dag. Storslakt af både svin och får och så midt i hela röran skulle de där kreatursuppköparna från Danmark komma och vilja se på hennes omannoserade gödkalvar. De skulle naturligtvis trakteras med både vull och torr och slakten fick inte försmmas. Unga frun hade kommit tyst och blid som alltid och erbjudit sin hjälp att mala kött, stoppa korf eller passa blodpölsan, men mor Ingrid hade i sträf ton tackat och sagt det vanliga — »vi red oss så väl ändå! — Gå du in till dina dukar!»
Nu hade Ingrid som sagt »håbbat» sig ett ögonblick i gungstolen, medan pigorna voro och mjölkade, då svärdottern trädde in, mjuk och vänlig.
»Är det du, Anna? Hvad har du på samvetet?» undrade mor Ingrid.
»Jag ville bara tala ett par ord med svärmor.»
»Skynda dig då, för jag har inte tid sitta så här och latas länge.»
»Jo, det var bara det» — på Annas kinder brann en högre färg än vanligt, men det såg inte svärmorden i skumrasket — »att Johan och jag kommit öfverens att själfva sköta stället nu till Mikael!»
»Hvad är det du pratar?» — Mor Ingrid, som just satt sig bekvämt i gungstolen, reste sig till hälften. Hon trodde knapp hon hörde rätt.
»Ja, det står svärmor fritt att bo här uppe i de två rummen vi nu bo i. Eller också flytta ner i »lilla stuga» och ha eget hushåll! — Svärmor är ju inte skrifven för gården, så den tillhör ju Johan.»
»Hvar är Johan?» — Ingrides röst stockade sig och hon kunde knapp få fram orden, så häpen och upprörd var hon.
»Han körde ju nyss till möllan. — Ingen af de andra drängarna hade ju tid.»
»De andra drängarna! De andra drängarna.» eftersade svärmorden.
»Ja, hvad annat har han varit här än mors förste dräng.» sade svärdottern i samma lugna ton. »Och likväl har han både varit vid Dala och på Hvilan, så han är fullt hemma i landbruk och kan sköta sitt ställe som det skall skötas.»
»Sitt ställe!» Mor Ingrid föll tillbaka i gungstolen och kippade efter andan.

Vid trög matsmältning,

förstoppning etc. bör man icke för ofta använda sig av starkt verkande avföringsmedel, framför allt icke utan att rådföra sig med läkare.
Den som en gång med god verkan använt ett laxermedel, tror sig nödsakad att därmed behöva kureras varje liten förstoppning eller störning i matsmältningen. Han väntar alltför ringa vikt vid, att lika nyttigt som det är att någon gång använda laxermedel, lika skadligt kan ett alltför ofta upprepat bruk vara. Och det farligaste därvid är, att nackdelarne icke uppenbara sig plötsligt och påtagligt utan helt sakta och omärkligt. Läkaren, som saknar läkarens skolade iakttagelseförmåga, upptäcker i regel alltför sent de hälsofarliga verkningarne.
Kommer han så till läkaren så får han veta, att avföringsmedlens karakteristiska utsluter en ofta upprepad eller varaktig användning — då de huvudsakligen verka genom retning av tarmkanalen.
Naturen väjer sig helt hastigt vid dessa retmedel. Det erfordras alltså större mängder och kortare mellanrum, och slutligen arbetar tarmkanalen mycket sämre än förut. Den har förlappats genom den ständiga överretningen.
Om dessa skadliga följder redan för den vuxne äro ytterst kännbara, så är, beträffande barnens ömtåliga organism, ännu större försiktighet nöden, om man vill undvika långvarig skada. I annat fall utvecklar sig ofta en kronisk förstoppning och tröghet i matsmältningen, som endast med svårighet låter sig hävas.
Varför undviker man icke dessa faror genom att söka läkare? Denne finner lätt bland massan av tillgängliga medel vad som passar för varje särskilt fall. Ofta finner läkaren att det alls icke är nödvändigt att tillgripa ett starkt verkande avföringsmedel, enär samma mål kan bättre uppnås på annan väg. Därigenom nämligen, att man angriper det onda i dess rot, undanrödjer orsaken och söker att så småningom stärka matsmältningssystemet till dess de åter arbeta normalt.
Ett avföringsmedel kan, helt naturligt, i varje fall endast bringa övergående lindring och på sin höjd undanröja följderna av förstoppning etc. Målet måste dock vara en varaktig förbättring och det irakade förlappningstillståndet hos tarmkanalen måste övrignas genom kraftförytelse — ej överansträngning i tarmmuskulaturen.
Det ges några härtill egna preparat, vilka på sätt och vis verka såsom hjälpmedel vid matsmältningen, som skona och stärka matsmältningssystemet och därigenom åter sätta dem i stånd att fullgöra sitt arbete. På denna naturliga väg försvinna följdsymptomen, såsom förstoppning etc. av sig själf.
Det — åtminstone inom läkarkretsar — mest bekanta av dessa medel är utan tvivel det sedan gammalt beprövide **Somatos**. Det innehåller — utom de viktigaste närsaltarna — i huvudsak de i kött förekommande albumoserna (upplöst äggvita). Dessa äggvitekroppar äro, enligt ryktbara läkares forskning, att anse såsom naturliga (fysiologiska) upplösare av tarmavsöndringen, och genom sin inverkan på tarmmuskulaturen egna att på ett angenämt och oskadligt sätt upphäva tarmkanalens tröghet.
Samtidigt regleras genom den ökade avöndringen av de viktiga matsmältningssafterna hela matsmältningsprocesserna på ett välgörande sätt. **Somatos** besparar därför matsmältningssystemets arbete och bidrager därjämte till att dessa genomgående stärkas. På detta naturliga och därför enda tänkbara sätt försvinna således av sig själf sådana obehag som förstoppning, störningar av matsmältningen etc.
Med förbättringen av blodets sammansättning och den grundligare näringen att hela kroppen inträder i regel ett allmänt, tydligt märkbart och ytterst angenämt välbefinnande.
Alla dessa fördelar förklara, varför från läkarnes sida **Somatos** med förkärlek ordinerar vid störningar i matsmältningen, svaghetstillstånd, nervositet o. s. v. Dess nära 20-åriga framgång har påvisats i mer än 260 originaluppsatser, offentliggjorda i vetenskapliga tidskrifter av ryktbara professorer och praktiserande läkare. En jämförelse uppmärksamhet från utslagsgivande kretsar vet man icke hava kommit någon liknande produkt till del.
Somatos är därför det mest naturliga och oskadliga styrkemiddel för andligt arbetande nervösa, för personer med stillasittande levnadsätt och dålig matsmältning, för kläna barn o. s. v.
Begär **Somatos** å närmsta apotek eller droghandel och beakta noga namn och originalförpackning. Utom den beprövade, smaklösa pulverformen (i satsar från kr. 1:35) är det nya, flytande **Somatos**, på grund av dess bekväma användning mycket ömtyckt. Två smaksorter: »söt» (med hallon-aram) och »torr» (med grönsaksmak). Pris pr originalflaska kr. 2:75. En gros erhålles **Somatos** från Kronans Droghandel, Göteborg.

Vargårda Hafremjöl

Barn, kläna såväl som friska, samt konvalescenter behöfva mer än andra kraftigt och på samma gång lättsmält näring. Vargårda **PROTON-HAFREMJÖL** är på grund af sin rika proteinhalt och sammansättning ägnat att uppfylla de största fordringar härtill. Barnen äta det med mycket begärighet äfven vid långvarigt bruk.
Vargårda har ensamrätt för fabriksmässig tillsättning af **Proton** i Hafremjöl.
Rekommenderas af framstående svenska läkare. Säljes i 1/2-kg.-paketer à 55 öre i välsorterade specialbutiker.

AXA BREFLÅDA
EXPEDITIONENS BREFLÅDA:
»Lifsuppgift». Kr. 4:— pr gång.
Likvid i postansvarning.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufaktur, Norrköping.

Konungariket Sachsen.

Technikum Mittweida

Bektor: Professor A. Hoitz

Högre tekniskt Läroverk för elektro- och maskinteknik. Skilda afdelningar för ingenjörer, tekniker och verkstätere. Elektricitets- och maskinlaboratorier. Instruktions-verkstäder.

86:te läsåret. 3610 studerande. Program etc. kostnadsfritt gen. Sekretariatet.

Gymnastikdirektörsexamen

afsläppts efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. kapten J. Thullin, LUND.

Vid

Göteborgs Gymn. Institut,

Göteborgs Arkader, Göteborg, längsta och fullständigaste specialkurs i **Sjukgymnastik** och **Massage** börjar nästa läsår den 12 september. Begär prospekt!

Doktor A. Kjellbergs

kurs i massage och sjukgymnastik.

Begär prospekt! Stockholm, Mästarsamuelsgatan 70.

Sahlströms Förlösningshem

Södra Förstadsg. 4, Malmö. Telef. 1238. Ester och Gertrud Sahlström. Ref. Prof. Essen-Möller, Lund, Dr. Gröna, Malmö.

MOMENTAN. Bästa färgmedel för hår och skägg. Är för hälsan oskadligt. Verkan ögonblicklig. Fäller ej vid tvättning. Pris 5 kr. pr sats. **Ziwertz & Söner,** Göteborg, Återförsäljare rabatt.

Javana Lelu

det bästa medel för erhållande af långa ögonfransar och tjocka ögonbryn. Pris 6 kr.

Franska Parfymmagasinet, 21 Drottningg. 21, Sthlm. Hofleverant.

Mot grått hår.

Enda fullt tillförlitliga oskadliga medel som återger hår och skägg dess ursprungliga färg. Pris 5.50 + porto. Endast i **Fanny Gelins Parfymmagasinet,** 5 Malmtorgsg., Sthlm. Kungl. Hof.

Vårda hyn!

(Majorskan Edmann.)

Crème Idéale gör hy, hals och händer vackra. Fin parfym 2.50

Poudre de Riz Idéale, utsökt och oskadligt ansiktspulver 3.-

Rynkflinkur förminskar rynkor, gör hyn ungdomligt skär 5.25

Champolng renar fullt, borttager mjäll, ger glans 2.-

Absolut oskadligt enligt handelskemist. I parti och minut hos

Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör. 21 Drottninggatan 21, Stockholm, samt i de förnämsta parfymaffärer.

Ferrin

Fås på apoteken.

Bästa järnmedel utmärkt styrkande. Apoteket Lejonet, Malmö.

Prenumerera på Idun.

Köttisoppa

bereder man bäst af **MAGGI'S** Buljong-Tärningar

FANNY GELINS

PARFYMMAGASIN,

5 MALMTORGSGATAN 5,

Utförsäljes med anledning af affärsförändring det fina moderna lagret af Parfym, Tvålar, Hårvalten, Tand- & Hårborstar, Kammar, Nålar, Hårprydnader m. m. till mycket nedsatta priser (undantagandes varor med i handeln fastställda priser).

Affären med det gamla, välkände firmanamnet kan af respektabel person få övertagas. R. 22 25. A. 46 94.

Elfte häftet

af "Moster Emmas vävbox", nya mönster i fyra skaff (äfven användbara till broderi) för mattor, gardiner, kostym- och möbiltyger, bonader m. m. Erh. mot 1 kr. 35 öre i postavg. från Moster Emma, Kneippbaden.

IDUNS KOKBOK

utgifven af Elisabeth Östman, afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- och konfektkokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servettbrytning och

är

vår modernaste kokbok till utstyrel och innehåll. Alla bokens 1,071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Östmans Husmoderskola och öfverskådligt uppsädda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrant angifven. Äfven helt unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet och vana finna därigenom en säker handledning,

den

är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher, med afbildningar af köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker jämte fyra styckningsplanscher och två sidor med fotografier af olika servettbrytningar. Det

bästa

biset för bokens lämplighet som vår generations kokbok för det borgerliga svenska hemmet är, att det på mindre än två års tryckts öfver 25,000 exemplar af

kokboken.

Den kostar, komplett inbunden i ett vackert klödband, endast kr. 5:50 och den finnes att tillgå hos närmaste bokhandel eller hos A.-B. LJUS i Stockholm.

Läs detta:

Då på sista tiden flera personer börjat annonsera om, att de bota Engelska sjukan, anhåller jag att icke blifva förväxlad med dessa. En annon-ör uppgifver sig till och med åga 35 års praktik ehuru själf endast 32 år gammal. Vill Ni erhålla snabb och säker hjälp

mot Engelska sjukan,

så tillskrif mig, ty jag har behandlat denna sjukdom i 40 år och har således en erfarenhet, som ingen annan. De recept jag använder äro för utvårtes bruk och fullkomligt oskadliga samt härliga sig från munktiden och hafva bringat hjälp åt mångtusende. Engelska sjukan utbryter vid alla åldrar och äro symptomerna i hufvudsak följande: **Blodbrist, slappa armar och ben, kalla händer och fötter, gnatigt lynne, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket men magra ändå, slem stockar sig i hufvudet, mage, leder, som medför en ryslig klåda, utslag, lederna blifva styva, stockar sig slemmet på strupen kallas det struma. Sneda lemmar kunna bli återställda. Sök i tid åtminstone för barnen, de lida oförskyldt. Bref besvaras blott mot dubbelt porto. Begär intvg HANNA BENGTOSSON, Munkgat. 2, Malmö, vid Pildamsvägen. Tel. 53 68**

Joh. Lundström & Co A.-B.

KUNGL. HOPLEVERANTÖR.

PRIMA ANTHRACIT

HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALLM.
	22 20	Strandvägen 17	60 19	
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98	
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60	

OM JAG MÅSTE TVÄTTAS. SÅ TVÄTTA MIG ÅTMINSTONE MED

VINOLIA

Vinolia Generalagentur: Skepparegatan 6, STOCKHOLM Ö. DJ.

C. CORNELIUSSON'S

Ostron Anjovis

LYSEKIL

En bok "Om dekoration och målning" jämte fullständiga färgskalor sändes gratis och franko till enhver af Iduns läsare, som är intresserad af att med ringa arbete och med lysande resultat på otroligt kort tid själf måla och lackera gamla och nya möbler m. m. Insend Er adr. till Le Ripolin, 24 Smålands-gatan, Stockholm.

Crème Lais

giver bysten form och fasthet. Innehåller inga för kroppen skadliga ämnen. Massagebeskrifning medföljer. Pris 10 kr. Försändes diskret.

MARIA ENQUIST, Exam. Sjukgymnast. Institut för Skönhetsvård. Stockholm, Biblioteksgat. 6-8.

Oatine-Crème är det förnämsta medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. Äkta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine Co. London. Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Norling, Biblioteksgatan 11 o. Drottning-gatan 68, Stockholm.

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta Hårmedel och öfverträffas icke af något annat liknande preparat. Pris pr fl. 2.50. Erhålls hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Drog- och Collyriaffärer.

E. Leitz' Mikroskop,

Prismakikare och Ernemanns Fotografiska Kammer till fabrikspris + tull och frakt. Moderata afbetalningsvillkor.

Generalagent för Leitz: **Ax. Lundqvist,** Handverkaregatan 15 A, STOCKHOLM. Allm. 101 81. Riks 87 30.

En liten guldgrufva för alla hem

blir husmödrarnas förbindelse med

Sahlströmska Fabriken, Jönköping,

de få där billigast (alltid till fabrikspris) våra utslitliga, arsenik-fria, färgakta Svenskskullvaror. De få där alla slags tyger, schalar, säng- och resflitar, mattor, stickade varor, garn, strumpor m. m. De få ull och stickulle, bearbetade till prima yllevaror. De få kläder färgade och tvättade — hemväfda tyger färgade och beredda.

Begär prover och prisuppgifter.

Man vände sig till:

- 1) Direkt till fabriken,
- 2) Dess filial, Malmtorgsgatan 5, Stockholm,
- 3) Dess ombud på alla större platser.

Det bästa hvetemjålet

EAU DE QUININE

KRONAN AF ALLA HÅRVATTEN

ED. PINAUD

18, PLACE VENDÔME PARIS

Bevarar o. stärker hårväxten.

FÅS ÖFVERALLT **ED. PINAUD**

BRUNKEBERGS-TEATERN

Alltid veckans bästa nyheter!

RASSMAN & Co, Norrköping.

Telegrafadress: Kasskomp. Rikstelefon 2002. Specialtillv.: "Wellwoven", högsta kvalité af tyger i svart, blått, grått tillhandahållas genom herrarnas engrossister o. klädeshandl.

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1913.